

Брюксел, 13 ноември 2025 г.
(OR. en)

15387/25

AG 180
POLGEN 200
FREMP 331
JAI 1675
DISINFO 99
HYBRID 146
AUDIO 110
EDUC 444
JEUN 235
CULT 127
COMPET 1160

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 12 ноември 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз

№ док. Ком.: JOIN(2025) 791 final

Относно: СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
Европейски щит за демокрацията: създаване на възможности за силни и устойчиви демокрации

Приложено се изпраща на делегациите документ JOIN(2025) 791 final.

Приложение: JOIN(2025) 791 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 12.11.2025 г.
JOIN(2025) 791 final

**СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Европейски щит за демокрацията: създаване на възможности за силни и
устойчиви демокрации**

„Можем да създадем по-силен Съюз само ако покажем, че демокрацията работи и постига резултати в полза на хората. Европа може да процъфтява само ако демокрацията процъфтява.“

Председателят Урсула фон дер Лайен, Международна награда „Карл Велики“

1. Въведение

Демокрацията е крайъгълният камък на Европейския съюз и е от ключово значение за изграждането на **мира, сигурността, икономическия просперитет, конкурентоспособността и социалното сближаване**. Свободните хора, свободните и честни избори, свободните медии и силните демократични институции и процеси са в основата на демокрацията. Демокрацията е нещо повече от система за управление — тя е нашият начин на живот. Демокрацията опазва нашите права и свободи, осигурява равенство пред закона, насърчава отворени и справедливи общества и гарантира, че от управляващите може да се търси отговорност. Гражданите на ЕС виждат в демокрацията, правата на човека и върховенството на закона неговите основни силни страни¹.

В епохата на нарастваща геополитическа конфронтация, международни и регионални конфликти и драстични технологични промени нашите демокрации са подложени на вътрешен и външен натиск. Авторитарните режими разглеждат демокрациите като заплаха и използват все по-агресивни тактики, включително като разчитат на държавни или недържавни марионетни сили, за да ги отслабят. Докато демокрацията обединява различни гласове в обществото и намира общи решения, авторитарните режими се стремят да създават разделения или да ги задълбочават, да използват конфликтите като инструмент, да дискредитират демократичните участници, по-специално свободните медии и гражданското общество, и да подкопават свободните и честни избори. Целта им е да подкопаят доверието на гражданите в демократичните институции и в способността на демокрацията да постига резултати в полза на хората.

Това е неотложен проблем за ЕС, съседните му държави и демокрациите по света. От съществено значение е да се подкрепят страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС в усилията им за засилване и укрепване на демокрацията. Някои от тях са обект на непрестанни опити за дестабилизиране и намеса. В допълнение към бруталната си агресивна война срещу Украйна Русия значително увеличава хибридните атаки и така води битка за влияние срещу Европа. Използваните тактики, с потенциално дълготрайно въздействие, засягат дълбоко самата същност на нашите общества. Като разпространяват измамни послания, понякога с манипулирани и фалшифицирани исторически факти, те се опитват да подкопаят доверието в демократичните системи.

Тези заплахи не са изолирани, а подхранват и подсилват други сериозни предизвикателства, пред които е изправена демокрацията днес. Сред тях са нарастващият екстремизъм и поляризация, отслабващото доверие и ангажираност, заплахите за почтеността на изборите и за плурализма на

---

¹ Според експресно проучване на Евробарометър № 550 „Предизвикателства и приоритети в ЕС“ от юли 2024 г. основните силни страни на ЕС, поставени на първо място от европейците, са зачитането на демокрацията, правата на човека и върховенството на закона (38 %).

обществения дебат и свободата на словото, както и влошаването на средата, в която работят журналистите и гражданското общество². Тези предизвикателства се появяват на фона на дълбоката цифрова трансформация на нашите общества, която промени начина, по който общественият дебат протича, информацията се разпространява и гражданите участват в обществената сфера. Това създаде както значителни нови възможности за хората — за свободен достъп до информация, изразяване на мнение и участие в обществения живот и демократичния дебат — така и нови области на уязвимост. Възгледите на хората все повече се оформят чрез основани на алгоритми, персонализирани източници, които ограничават споделеното пространство за демократичен дебат. Платформите на социалните медии оказват въздействие и върху устойчивостта на моделите на приходи на медиите. Развитие на изкуствения интелект (ИИ) също може да окаже сериозно въздействие върху демократичното пространство, включително върху изборните процеси.

Защитата на демокрацията и изграждането на демократичната устойчивост на гражданите, обществата и институциите е крайно належащо общо начинание, което изисква подход, обхващащ цялото управление и цялото общество. То е необходимо не само за да се запазят ценностите на ЕС, но и за да се гарантира сигурността на Европа и да се опазят независимостта, свободата и просперитета ѝ. Институциите на ЕС, държавите членки, страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС, гражданското общество и частният сектор играят решаваща роля, ръководена от нашите споделени ценности, а гражданите и техните свободи трябва да бъдат в основата на всичко това.

2. Европейски щит за демокрацията

Във все по-голяма степен се осъзнават общите предизвикателства, пред които са изправени демокрациите в целия ЕС и в световен мащаб, и вече се предприемат действия на всички равнища. Държавите членки създадоха нови органи и нови способности за укрепване на националната си демократична устойчивост. Политически участници и широка общност от активни граждани и групи оглавиха призива за действие и допринасят за реакцията, която той предизвика.

ЕС въведе стабилна рамка за политиката и правна рамка, залегнали в Плана за действие за европейската демокрация от 2020 г.³ и пакета от мерки за защита на демокрацията от 2023 г.⁴, за да подпомогне координирането, мобилизирането, допълването и укрепването на тези колективни усилия.

Като доразвиват тази рамка, с Европейския щит за демокрацията Комисията и върховният представител по въпросите на външните работи и политиката на сигурност представят набор от нови мерки в три приоритетни области, насочени към създаването на възможности за силни и устойчиви демокрации чрез:

---

² Доклад за стратегическо прогнозиране за 2025 г. „Издържливост 2.0“: създаване на възможности за процъфтяването на ЕС в бурни и несигурни времена, COM(2025)484 final; и „Преосмисляне на устойчивостта на обществото във време на многостранна криза“, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC142772>.

³ Европейска комисия, Съобщение относно Плана за действие за европейската демокрация, COM(2020)790 final.

⁴ Европейска комисия, Съобщение относно защитата на демокрацията, COM(2023)630 final. Като част от този пакет Комисията предложи директива относно дейностите по представителство на интереси, извършвани от името на трети държави, която понастоящем се обсъжда от съзакондателите.

- **засилване на ситуационната осведоменост и подкрепа за капацитета за реагиране с цел запазване на целостта на информационното пространство,**
- **укрепване на демократичните институции, свободните и честни избори и свободните и независими медии,**
- **повишаване на устойчивостта на обществото и ангажираността на гражданите.**

За да подкрепи по-доброто сътрудничество и координация при разглеждането на различни аспекти в тези приоритетни области, **Европейският център за демократична устойчивост** („Центърът“) ще обедини експертен опит и капацитет в държавите членки, страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС и институциите, органите, службите и агенциите на ЕС, включително Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), според случая. Центърът ще улеснява **обмена на информация** и ще **подкрепя оперативното сътрудничество и изграждането на капацитет**, което ще осигури устойчивост пред променящите се общи заплахи, по-специално чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и дезинформацията. Неговата цел ще бъде да се подобрят ситуационната осведоменост и капацитетът за предвиждане и откриване на заплахи, да се разработи стабилна и координирана система за ранно предупреждение и да се подкрепи капацитетът за бързо реагиране. Той също така ще подкрепи повишаването на осведомеността с цел подготовка и овластяване на обществата и институциите, като ще ги направи по-устойчиви пред манипулирането на информация и дезинформацията. Неговата работа ще допринесе за консолидиране на подхода на ЕС, обхващащ цялото общество, за да се укрепи подготвеността, да се повиши осведомеността и да се изгради демократична устойчивост.

Европейският щит за демокрацията ще допринесе за укрепването на нашите демокрации и ще даде възможност на европейците да упражняват правата си, да формират и изразяват свободно своето мнение, както и да действат и участват активно и безопасно в демократичния живот на Съюза. Действията в рамките на Щита ще укрепят демократичните институции, ще защитят почтеността на изборите и ще подкрепят свободата и плурализма на медиите, така че нашите демокрации да останат силни, отворени и плуралистични и да се основават на доверието на гражданите. Щитът ще се изпълнява във взаимодействие с Европейската програма за сигурност, отбрана, подготвеност⁵ и в по-широк смисъл в съответствие с външната дейност на ЕС.

2.1. Нов Европейски център за демократична устойчивост: засилване на ситуационната осведоменост и укрепване на устойчивостта на обществото

Изграждането на демократична устойчивост изисква задълбочени усилия на всички равнища на управление, сред институциите на ЕС, държавите членки и в обществото като цяло. Тези координирани усилия трябва да се **съсредоточат върху подобряването на ситуационната осведоменост и колективния капацитет за предвиждане, откриване и реагиране на**

⁵ Европейска комисия, 2025 г.: Бяла книга за европейската отбранителна готовност, JOIN(2025)120 final; Европейска стратегия за Съюз на подготвеност, JOIN(2025) 130 final; ProtectEU: европейска стратегия за вътрешна сигурност, COM(2025) 148 final.

заплахи, както и върху **изграждането на демократична устойчивост**. Вече е свършена много работа за справяне с тези предизвикателства чрез инструменти и структури, които възникват както на национално, така и на европейско равнище⁶, и са постигнати някои важни резултати.

Много от тези структури обаче са насочени само към конкретни области и общности, използват различни методики, често предлагат ограничен капацитет за реагиране и връзките им с работата на компетентните органи на национално равнище и на равнището на ЕС са ограничени. Обединението на тези усилия е от съществено значение; трябва да се насърчават по-силните връзки, за да се засили ситуационната осведоменост и да се подобри колективният капацитет на ЕС за наблюдение, откриване и предвиждане на кампании за манипулиране на информация и дезинформация⁷.

За да отговори на тези нужди, Комисията ще създаде **Европейски център за демократична устойчивост**. Центърът ще предложи рамка за засилване на координацията и обмена на информация между институциите, органите, службите и агенциите на ЕС и държавите членки и за подкрепа на оперативното сътрудничество и изграждането на капацитет. Това ще даде възможност за един по-интегриран и ефективен подход за повишаване на ситуационната осведоменост и за разработване на стабилна и координирана система за ранно предупреждение, която може да подпомогне капацитета за реагиране. Работата на Центъра ще допринесе и за повишаване на осведомеността с цел подготовка и овластяване на гражданите, обществото и институциите и повишаване на тяхната устойчивост.

Центърът ще работи предимно като специализиран център за обмен и оперативно сътрудничество между институциите на ЕС и държавите членки. Той ще свързва съществуващите мрежи и структури, работещи в областта на предотвратяването, откриването, анализа и реагирането на модели на заплахи в информационното пространство, и ще работи за разработването на съвместни подходи, практики и методики и за обмен на съответни данни и анализи. Той ще подпомага обучения и дейности за изграждане на капацитет. Той би могъл допълнително да предоставя съвети относно общи инструменти за реагиране, стратегии, стандартни оперативни процедури, протоколи или съвместни учения. Центърът ще бъде подпомаган и ще работи в тясна координация със системата за бързо предупреждение, която е установен механизъм за обмен на информация относно чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и дезинформацията между институциите на ЕС и държавите членки.

---

⁶ На равнището на ЕС и на национално равнище вече съществуват няколко рамки, структури и инструменти за справяне с чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и дезинформацията, както и за насърчаване на устойчивостта на обществото в по-широк план. На равнището на ЕС това включва, наред с другото, управляваната от ЕСВД система на ЕС за бързо предупреждение (RAS), вътрешната мрежа на Комисията за борба с дезинформацията, EUvsDisinfo, Европейската обсерватория за цифрови медии (EDMO), кръглите маси за изборите във връзка с Акта за цифровите услуги, работата в рамките на европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите (ECNE). Специализирани структури съществуват и на национално равнище, като например Viginum във Франция и Шведската агенция за психологическа защита, или подходът на цялото общество към демократичната устойчивост, въведен от Финландия.

⁷ Както се призовава и в заключенията на председателството от май 2025 г. относно укрепването на демократичната устойчивост — <https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2025/05/27/presidency-conclusions-on-strengthening-eu-democratic-resilience/>.

Ще бъде създадена **платформа** за независими неинституционални заинтересовани страни, чрез която широк кръг от съответни заинтересовани страни и общности ще могат да дават своя принос и той ще бъде включен в работата на Центъра. Тази платформа ще обединява заинтересовани страни като организации на гражданското общество, мозъчни тръстове, изследователи и академични среди, проверители на факти и доставчици на медийни услуги. При пълно зачитане на независимостта на всички участници платформата ще улесни обмена на информация, експертен опит и консултации и постепенно ще се изгражда върху опита на съществуващите общности на заинтересовани страни, като Европейската обсерватория за цифрови медии (EDMO), и новите общности, като Европейската мрежа от проверители на факти и бъдещата обща рамка за подкрепа на научните изследвания. Платформата ще подпомага разпространението на научни изследвания и други постижения и ще насърчава обмена между различните заинтересовани страни.

Центърът ще зачита изцяло **правомощията на ЕС и националните правомощия** и независимостта на съществуващите структури на национално равнище и на равнището на ЕС. Той ще бъде **разработван постепенно** въз основа на доброволното участие на държавите членки и на **техния принос и нужди от подкрепа и сътрудничество**, за да се гарантира, че Центърът предоставя най-добрата подкрепа на националните органи и съвместно на равнището на ЕС. Въз основа на текущата подкрепа и ангажираност на ЕС с международните партньори⁸ Центърът ще бъде отворен и за страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС, за да ги подкрепи и да насърчи взаимното обучение. Може да се предвиди и сътрудничество с единомислещи партньори.

Работата в рамките на Центъра ще допълва и ще взаимодейства с други мерки, предложени с цел запазване на целостта на информационното пространство, укрепване на почтеността на изборите, насърчаване на свободата и плурализма на медиите и изграждане на цялостна устойчивост на обществото чрез овластяване и ангажиране на гражданите.

2.2. Запазване на целостта на информационното пространство

Укрепването на целостта на информационното пространство, така че всеки член на обществото да има достъп до надеждна и достоверна информация, да упражнява демократичните си права и да взаимодейства пълноценно с институциите и общностите, е от съществено значение. Прозрачността, отчетността и почтеността в информационното пространство са гаранции от ключово значение, че гласът на хората се чува, което им дава възможност да бъдат активни граждани и да изграждат и поддържат доверието си в демократичните процеси.

Чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство⁹ и кампаниите за дезинформация изрично целят да подкопаят общественото доверие в информационното

---

⁸ Г-7, НАТО, ООН, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа или Съвета на Европа.

⁹ Чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство е модел на поведение, който застрашава или има потенциал да окаже отрицателно въздействие върху ценностите, процедурите и политическите процеси. Тази дейност има манипулативен характер и се извършва умишлено и координирано. Участниците в подобна дейност могат да бъдат държавни или недържавни участници, включително техни марионетни сили в рамките на собствената им територия и извън нея.

пространство и демократичните институции, като същевременно засилват обществените разделения¹⁰. Това е възможно благодарение на разпространението на нови техники за манипулиране онлайн. Те включват неавтентичното използване на социалните медии¹¹, фалшивите профили в социалните медии, уебсайтовете, предназначени да имитират официални източници, изкуственото „раздуване“ на разединяващо съдържание, използването на синтетично съдържание като убедителни фалшификати и друго съдържание, генерирано с изкуствен интелект (ИИ). За разпространението им често се използва неавтентично поведение, като фалшиви профили, „раздуване“ на съдържание чрез изкуствен интелект и ботове и неавтентични реакции и взаимодействия със съдържанието. Такива координирани операции, често част от по-големи хибридни кампании, са все по-сложни и децентрализирани и могат да включват мрежи, които работят в множество платформи и юрисдикции, често скрити зад анонимност, което ги прави особено трудни за откриване, идентифициране на отговорните и ефективно противодействие.

За да се справи с тези проблеми, ЕС разполага със специално законодателство. С **Акта за изкуствения интелект**¹² се установяват задължения за прозрачност за доставчиците и внедрителите на определени системи с ИИ, включително задължението да се обозначи и да се позволи да бъде открито съдържание, което е изкуствено генерирано или обработено, както и задължението за обозначаване на убедителни фалшификати и някои други генерирани с ИИ публикации по обществени въпроси. **Актът за цифровите услуги**¹³ също така допринася за укрепване на целостта на информационното пространство, като регулира отговорностите и изисква от доставчиците на много големи онлайн платформи и много големи онлайн търсачки да смекчават системните рискове за обществото и демокрацията, произтичащи от техните услуги, при пълно зачитане на свободата на словото на ползвателите. Актът за цифровите услуги подобрява алгоритмичната прозрачност, като дава възможност на потребителите да контролират начина, по който препоръчващите системи влияят върху съдържанието, което те виждат онлайн, и позволява на изследователите да имат достъп до данните на платформите. Актът за цифровите услуги също така предоставя на Комисията правомощието да контролира проектирането на алгоритмичните системи с подкрепата на Европейския център за алгоритмична прозрачност (ЕСАТ). Изпълнението и прилагането на това законодателство са ключови приоритети и в момента са в ход няколко процедури, свързани с определени доставчици на много големи онлайн платформи, относно оценката и управлението на

---

¹⁰ Отговорите на откритата обществена консултация, проведена от Комисията в подготовка на Щита за демокрацията, показват, че според респондентите неавтентичното използване на социалните медии и чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство са едни от най-сериозните рискове пред демокрацията. Също специално проучване „Евробарометър“ [референтен номер: EV Special 568] от 2025 г. показва, че респондентите считат чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и дезинформацията за основни предизвикателства пред демокрацията, наред с нарастващото недоверие в демократичните институции и процеси. Същото проучване „Евробарометър“ показва, че над 70 % от европейците са загрижени, че решенията на гласоподавателите се основават на дезинформация.

¹¹ Автоматизирани софтуерни програми, предназначени да изпълняват повтарящи се задачи в мрежа, често имитират реални потребители.

¹² Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект, ОВ L, 2024/1689, 12.7.2024 г. Той ще се прилага от 2 август 2026 г.

¹³ Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги, ОВ L 277, 27.10.2022 г., стр. 1—102.

системните рискове за гражданския дискурс и изборните процеси. В по-общ план Комисията ще продължи да наблюдава и налага изпълнението на задълженията съгласно Акта за цифровите услуги и ще работи със заинтересованите страни, за да гарантира спазването на тези задължения¹⁴.

С цел предотвратяване и справяне със сериозни инциденти и намеси в информационната среда Комисията заедно с Европейския съвет за цифровите услуги ще изготвят **протокол при инциденти и кризи съгласно Акта за цифровите услуги**¹⁵. Това ще улесни координацията между съответните органи и ще гарантира бързи реакции на широкомащабни и потенциално транснационални информационни операции. В този протокол се вземат предвид и ще се работи успоредно с други действащи механизми при кризи, по-специално с подробната концепция за киберсигурността¹⁶, за да се гарантира, че действията са координирани и съгласувани, и при зачитане на съответното законодателство на ЕС¹⁷. Обменът между тези механизми може да бъде подкрепен от Европейския център за демократична устойчивост и неговата платформа на заинтересованите страни.

Кодексът за поведение във връзка с дезинформацията, подкрепен от работна група за сътрудничество, предоставя солиден набор от ангажименти и подробни мерки, които, взети заедно, спомагат за смекчаване на рисковете, свързани с дезинформацията, като същевременно защитава в пълна степен свободата на словото, например чрез усъвършенствани инструменти, чрез които потребителите да разпознават, разбират и сигнализират за дезинформация и които да предоставят възможности на изследователите. Това е полезно и за да се определи дали доставчиците на много големи онлайн платформи и много големи онлайн търсачки, които се придържат към този кодекс и спазват ангажиментите си във връзка с него,¹⁸ спазват задълженията си по отношение на **системните рискове, свързани с дезинформацията**. Комисията ще оцени степента на ангажираност на отделните страни, подписали Кодекса, и как го прилагат. При необходимост Комисията ще проведе регулаторни диалози съгласно Акта за цифровите услуги със страните, подписали Кодекса, и ще вземе решение за други подходящи последващи действия. Например Комисията ще работи със страните, подписали Кодекса, за засилване на усилията им по отношение на **прозрачността на препоръчващите системи** и за **демонетизиране на дезинформацията**¹⁹, включително за премахване на финансовите стимули за дезинформация чрез приходи от

---

¹⁴ Съгласно член 91, параграф 2 от Акта за цифровите услуги до 17 ноември 2027 г. и на всеки пет години след това Комисията извършва оценка на този регламент и докладва на Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет.

¹⁵ В член 48 от Регламента относно единния пазар на цифрови услуги се предвижда специална процедура за създаването на такъв протокол.

¹⁶ Делегиран регламент на Комисията от 1.7.2025 г., C(2025) 4340 final, и член 40 от Акта за цифровите услуги.

¹⁷ Като например директивата за МИС 2, Акта за киберсигурността, Акта за изкуствения интелект, Регламента относно политическото рекламиране и Регламента относно справянето с разпространението на терористично съдържание онлайн.

¹⁸ Вж. Становище на Комисията относно оценката на Кодекса за поведение във връзка с дезинформацията, C(2025) 1008 final, <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/112679>.

¹⁹ Въз основа на ангажимент № 19 от глава „Овластяване на потребителите“ и ангажимент № 1 от глава „Контрол на поставянето на реклами“ от Кодекса за поведение във връзка с дезинформацията.

реклама²⁰ и за разработване на подходящи показатели за измерване на усилията на платформите в това отношение²¹.

Комисията също така ще проучи възможните допълнителни мерки със страните, подписали Кодекса. Те биха могли да включват начини за подобряване на откриването и **обозначаването на генерирано и обработено с ИИ съдържание**, което се разпространява в социалните медии²², и **инструменти за доброволно удостоверяване на потребителите**²³. Тези мерки ще допълват Акта за изкуствения интелект и други правила на ЕС в тази сфера. **Европейските портфейли за цифрова самоличност**, които ще бъдат на разположение на гражданите на ЕС и пребиваващите в ЕС лица до края на 2026 г., биха могли да улеснят тези мерки и да насърчат доверието и сигурността в онлайн взаимодействията, като дадат възможност за сигурна идентификация и удостоверяване на автентичността²⁴.

Усилията на държавите членки за гарантиране на целостта на информационното пространство могат да бъдат засилени на равнището на ЕС чрез координация на подходите и обединяване на експертен опит и информация въз основа на съществуващия **инструментарий срещу чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство**²⁵. В сътрудничество с националните органи и експерти Комисията ще подкрепи изготвянето на **подробен план за борба с чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и дезинформацията**, включващ инструменти и насоки относно мерките за предвиждане, откриване и реагиране, както и специален механизъм за професионален обмен и работа в екип в подкрепа на изграждането на капацитет и взаимното обучение на национално равнище.

Укрепването на капацитета на независимата общност на проверителите на факти в целия ЕС е от решаващо значение за насърчаване на откриването и мониторинга на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и кампаниите за дезинформация. С подкрепата на Комисията ще бъде създадена независима **европейска мрежа от проверители на факти**²⁶ и нейната работа ще допринесе за платформата на заинтересованите страни на Европейския център за демократична устойчивост. Мрежата ще се основава на най-високите етични и професионални стандарти и ще функционира в ЕС и в страните кандидатки, потенциални кандидатки и съседните държави, асоциирани към **програма „Цифрова Европа“**. Това ще повиши капацитета за проверка на фактите на всички официални езици на ЕС, особено по време на избори, извънредни здравни ситуации или природни бедствия, при които достъпът

---

²⁰ За тези, които постоянно разпространяват дезинформация.

²¹ Въз основа на ангажимент 41 от глава „Мониторинг на Кодекса за поведение във връзка с дезинформацията, свързан със структурните показатели“.

²² Въз основа на ангажимент № 15 и мярка 15.1 от Кодекса за поведение във връзка с дезинформацията.

²³ Могат да бъдат проучени решения, чрез които да се помага на потребителите да проверяват дали си взаимодействат с истинско човешко същество (напр. чрез икона за удостоверяване).

²⁴ Портфейлите на ЕС за цифрова самоличност ще осигурят безопасно, надеждно и частно средство за цифрова идентификация за всеки в Европа. Всяка държава членка ще предостави поне един портфейл на всичките си граждани, пребиваващи лица и предприятия, чрез което ще им позволи да докажат кои са те и безопасно да съхраняват, споделят и подписват важни цифрови документи.

²⁵ Този инструментариум предоставя рамка за действие: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en?etran=bg.

²⁶ Както беше обявено в политическите насоки на председателя на Комисията за периода 2024—2029 г. Поканата за представяне на предложения беше отворена от 15 април до 2 септември 2025 г. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/news/commission-launches-eu5-million-call-strengthen-european-fact-checking-network>.

до надеждна информация е от решаващо значение. Мрежата също така ще създаде и поддържа **независимо хранилище за проверка на факти**, с което ще се консолидират проверките на факти, извършвани от независими, отговарящи на условията и ползващи се с доверие организации, и ще се улесни достъпът на журналисти, онлайн платформи, изследователи и гражданското общество до проверена информация, като се подкрепя трансграничното сътрудничество и се дава възможност за своевременни реакции. Тя също така ще осигури **за проверителите на факти** в ЕС достъп до **схема за защита** срещу заплахи и тормоз, включително правна и психологическа защита. Като подпомага проверителите на факти да достигнат до по-широка аудитория, мрежата ще допринесе значително за устойчивостта на обществото²⁷.

Европейската обсерватория за цифрови медии (EDMO) предоставя общоевропейска, независима и интердисциплинарна мрежа от изследвания и анализи за борба с чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и кампаниите за дезинформация. В рамките на **разширените си правомощия**²⁸ EDMO ще може да развива нови способности за независимо наблюдение и анализ в подкрепа на ситуационната осведоменост, по-специално при провеждането на избори или в ситуации на криза. Нейният мониторинг ще обхваща всички държави членки, страните кандидатки (напр. Украйна, Молдова)²⁹ и потенциални кандидатки и също така ще допринесе за работата на платформата на заинтересованите страни към Европейския център за демократична устойчивост.

Научноизследователската и академичната общност също даде своя принос, като предостави независими анализи и доказателства за чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и кампании за дезинформация. Комисията ще подкрепи създаването на **обща рамка за подкрепа на научните изследвания** с цел предоставяне на достъп до данни и авангардни технологии³⁰, чрез обединяване и укрепване на този независим капацитет. Тази рамка, която ще разчита, наред с другото, на привилегирования достъп до данни съгласно Акта за цифровите услуги и Регламента относно политическото рекламиране³¹, ще допринесе за работата на платформата на заинтересованите страни на Европейския център за демократична устойчивост. Това ще спомогне за задълбочаване на разбирането как кампаниите се

---

²⁷ Покана за подготвително действие за проекти за увеличаване на обхвата и въздействието на професионалното съдържание, изготвено от независими организации за проверка на фактите в ЕС <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/funding/boosting-visibility-fact-checking-content-europe>.

²⁸ През юли 2025 г. в рамките на програма „Цифрова Европа“ беше публикувана покана за подаване на оферти на стойност до 2,56 милиона евро. Вж.: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/funding/commission-launches-call-continuation-european-digital-media-observatory>.

²⁹ През 2025 г. стартира нов център на EDMO за борба с дезинформацията в Украйна и Молдова (ФАКТ) с безвъзмездни средства от ЕС на стойност 1,29 милиона евро по линия на програма „Цифрова Европа“ (като част от по-широка покана за представяне на предложения на стойност 8,8 милиона евро). Проектът ще продължи до 2027 г. Вж.: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43152860/101226241> Линк към новата обществена поръчка на EDMO: Европейската комисия отправя покана за продължаване на Европейската обсерватория за цифрови медии | Изграждане на цифровото бъдеще на Европа.

³⁰ Като например достъп до споделени ресурси и софтуер в облак. Това ще допълни текущите инициативи за увеличаване на скоростта на откриване и аналитичния капацитет на сложни злонамерени действия (напр. координирано неавтентично поведение), които често са част от хибридни атаки.

³¹ Регламент (ЕС) 2024/900 на Европейския парламент и на Съвета от 13 март 2024 г. относно прозрачността и таргетирането на политическото рекламиране (ОВ L, 2024/900, 20.3.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj>).

разпространяват онлайн и как оказват въздействие върху целостта на информационното пространство. Рамката ще подпомогне разработването на инструменти за улесняване на откриването на генерирани или обработени с ИИ аудио-, видеоматериали и изображения с цел невярно представяне на факти или изобразяване на дезинформационни послания (например убедителни фалшификати, представящи политици). Тя също така ще спомогне за проследяването на нови форми на координирано неавтентично поведение, включително чрез координация между платформи, използване на ботове или алгоритмично усилване.

Пълноценното използване на **инструментариума за чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство**³² е важно, за да могат тези явления да се предвиждат и да се реагира решително срещу тях. Инструментариумът включва широк набор от ответни мерки, включително ограничителни мерки на Съюза по отношение на лица и образувания извън ЕС, които са участвали в кампании за чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство, насочени към ЕС, страни кандидатки и потенциални кандидатки. Обхватът на режима на санкциите на ЕС, насочен срещу дестабилизиращите дейности на Русия, включва забрана за излъчване на подкрепяни от Кремъл пропагандни медии, участващи в чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство. Предприети са допълнителни действия както на равнището на ЕС, така и на национално равнище, за да се ограничи разпространението на съдържание от недобросъвестни доставчици на медийни услуги извън ЕС, представляващо риск за обществената сигурност, включително чрез спиране на действието на медийни лицензи. Европейският акт за свободата на медиите (ЕАСМ)³³ дава възможност за бърза и ефективна координация на действията срещу такива доставчици от страна на медийните регулатори в ЕС, обединени в Европейския съвет за медийни услуги. За да подкрепи допълнително тези регулатори, Европейският съвет за медийни услуги ще разработи, след консултация с Комисията, **списък с общи критерии за насока на националните медийни регулатори**, когато те действат в защита на информационното пространство на ЕС от недобросъвестни медийни услуги извън ЕС.

Чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и кампаниите за дезинформация могат да са свързани и с поведение или с дейности от престъпен характер, като изпиране на пари или организирана престъпност. Достиженията на правото на ЕС в областта на наказателното право обхващат определени форми на чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и дейности с цел дезинформация, а засиленото сътрудничество на ЕС в тази сфера може да спомогне за по-ефективната борба с тях. В рамките на планираното **преразглеждане на мандатите на Европол и Евроюст ще се проучат начини за по-нататъшно засилване на тези усилия**.

В условия на геополитическо напрежение и засилена поляризация е важно ЕС да положи още усилия за изграждане на съюзи с единомислещи държави и регионални партньори. Подкрепата за демократичните участници и целостта на информационните екосистеми в световен мащаб ще бъде от полза за европейската демокрация, сигурност и просперитет. Комисията ще работи

³² https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-counterering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en?ettrans=bg.

³³ Регламент (ЕС) 2024/1083 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. за създаване на обща рамка за медийните услуги на вътрешния пазар и за изменение на Директива 2010/13/ЕС (Европейски акт за свободата на медиите) (ОВ L, 2024/1083, 17.4.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>).

с трети държави в подкрепа на гражданското и цифровото образование, надеждните инициативи за проверка на факти и регулаторните инициативи, насочени към укрепване на целостта на информационното пространство. Инициативата за демокрация „Екип Европа“ допринася за засилен обмен на знания и координация относно интегритета на информацията и за оказване на помощ на журналисти, изложени на риск извън ЕС, като работи съвместно с държавите членки, единомислещите партньори и гражданското общество.

ЕС ще увеличи усилията си за противодействие на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство във външната си дейност чрез ЕСВД в тясно сътрудничество с Комисията, държавите членки и международните партньори. Това ще включва изграждане на капацитета на глобалното присъствие на ЕС, включително мрежата от делегации на ЕС, мисиите по линия на общата политика за сигурност и отбрана и дипломатическите мисии на държавите членки, повече обучения и предоставяне на персонала по места на инструменти за противодействие на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство. ЕС ще засили сътрудничеството си със страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС, както и с партньорите си за противодействие на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, с особен акцент върху съседните на ЕС държави, като същевременно ще ускори колективните си действия с международните партньори, включително Г-7, НАТО и в контекста на партньорствата в областта на сигурността и отбраната. Ще бъде развит по-проактивен подход за противодействие на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, като дейностите за стратегическа комуникация ще се съчетаят с усилията за разбиване на инфраструктурата, която позволява чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство, включително чрез по-големи усилия за въвеждане на ограничителни мерки, чиято цел е повишаване на разходите за извършителите.

Действия:

- *В рамките на Акта за цифровите услуги*
  - *Изготвяне на протокол при инциденти и кризи съгласно Акта за цифровите услуги;*
  - *Продължаване на ангажимента с подписаните Кодекса за поведение във връзка с дезинформацията, като целта са по-строги мерки за справяне с техниките за манипулиране онлайн;*
- *Подкрепа за изготвянето на подробен план на ЕС за борба с чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и дезинформацията;*
- *Създаване на европейска мрежа от проверители на факти;*
- *Удължаване на мандата на Европейската обсерватория за цифрови медии;*
- *Подпомагане на създаването на обща рамка за подкрепа на научните изследвания с цел по-строг мониторинг на манипулирането на информация и кампаниите за дезинформация;*
- *Разработване от Европейския съвет за медийни услуги, след консултация с Комисията, на списък с общи критерии за медийните регулатори в ЕС, когато те действат срещу недобросъвестни медийни оператори извън ЕС, които представляват риск за обществената сигурност;*
- *Укрепване на капацитета на делегациите на ЕС, мисиите и операциите по линия на ОПСО, посолствата на държавите — членки на ЕС, за противодействие на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство;*

- Провеждане на проактивни кампании за стратегическа комуникация в приоритетни региони;
- Осигуряване на целенасочено изграждане на капацитет и подкрепа за страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС с цел укрепване на устойчивостта спрямо чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и хибридни намеси, включително чрез мисиите по линия на ОПСО;
- Използване на международните партньорства за колективни ответни действия срещу чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, включително чрез механизма за бързо реагиране на Г-7, сътрудничеството между ЕС и НАТО и партньорствата в областта на сигурността и отбраната.

2.3. По-силни демократични институции, свободни и честни избори и свободни и независими медии

Свободните и независими медии, свободните и честни избори и силните и устойчиви демократични институции и процеси са от съществено значение, за да могат гражданите да участват пълноценно в политическия живот, да избират своите представители, да им търсят отговорност и да упражняват пълноценно своите права и свободи. Наскоро проведени избори, включително в Румъния и Молдова³⁴, показаха по-широка ескалация на намесата на Русия и нейните марионетни сили в европейското демократично пространство.

2.3.1. Укрепване на справедливостта и почтеността на изборните и другите демократични процеси

Изборите, които са всеобщи, равнопоставени, свободни и основани на тайно и пряко изборително право, са част от общите традиции за провеждане на избори в Европа³⁵. Въпреки че организацията и провеждането на избори попадат в областите на компетентност на държавите членки, е необходимо засилено сътрудничество на равнището на ЕС за справяне с общите предизвикателства в тази област³⁶. Комисията улеснява ценния обмен на опит и взаимната подкрепа чрез **Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите (ECNE)**, която обединява националните органи, отговорни за провеждането на избори. Например през юни 2025 г. Комисията публикува контролен списък относно почтеността на изборите и матрица за управление на риска при изборите, изготвен съвместно с държавите членки в рамките на ECNE. **Съвместният механизъм за устойчиви изборни процеси**, организиран и координиран чрез ECNE (в тясно сътрудничество с групата за сътрудничество за мрежова и информационна сигурност (МИС) и със системата за бързо предупреждение), подпомага оперативното

³⁴ <https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente%20CSAT/Document%20CSAT%20SIE.pdf> и https://www.sis.md/sites/default/files/comunicate/fisiere/Raport_SIS_Public_Interferenta_in_procesul_electoral.pdf.

³⁵ Вж., наред с другото, Акта за избирането на членове на ЕП, Препоръката на Комисията от 2023 г. относно приобщаващите и устойчиви изборни процеси в ЕС, както и Кодекса на добрите изборни практики, Европейска комисия за демокрация чрез право, Венецианска комисия, Становище № 190/2002, Страсбург, 25.10.2018 г.).

³⁶ Съществува необходимост от по-добра защита на изборните процеси, включително на изборната инфраструктура, от атаки, които съчетават чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и кампании за дезинформация, както и редица други инструменти и тактики, като например кибератаки, скрито финансиране на кампании, купуване на гласове, атаки срещу политически кандидати, опити за подклаждане на социално недоволство или актове на насилие и дестабилизация.

разполагане на съвместни експертни екипи и обмяна на експерти, по-специално в областта на компютърната криминалистика, дезинформацията и киберсигурността на изборите.

Комисията ще засили подкрепата си за държавите членки и заинтересованите страни с цел повишаване на почтеността на изборите и подготвеността за тях, защита на изборната инфраструктура, която е от решаващо значение за организирането и провеждането им, свеждане до минимум на рисковете от външна намеса, укрепване на мрежите, сътрудничеството и докладването във връзка с изборите и насърчаване на наблюдението на избори от граждани и международни организации, подкрепящи съответните международни стандарти, които са ключовите аспекти на препоръката от 2023 г.

За да се гарантират свободни и честни избори, **изборната инфраструктура** следва да бъде защитена срещу кибератаки. Директивата за МИС 2³⁷ и Актът за киберустойчивост³⁸ укрепват киберсигурността на ЕС, като гарантират, че както секторите от критично значение, така и цифровите продукти в целия ЕС са сигурни, устойчиви и координирани още при проектирането, което допринася пряко за сигурността на изборните процеси в ЕС и за цялостната подготвеност за киберзаплахи в контекста на изборите. Например сборникът с практически насоки относно киберсигурността и устойчивостта на изборите, актуализиран през 2024 г.³⁹, беше изготвен от групата за сътрудничество за МИС в координация с Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност (ENISA) и ECNE. Резервът за киберсигурност, създаден със Законодателния акт за киберсолидарност⁴⁰, е ефективен инструмент на разположение на държавите членки и на партньорите на ЕС чрез външната помощ, който може да се използва при поискване, за да им се помага да реагират на значителни или мащабни киберинциденти.

В Регламента относно политическото рекламиране се предвиждат общи стандарти на ЕС, които улесняват гражданите да разпознават политическите реклами, да знаят дали те са обект на такива реклами и да ги разграничават от други видове съдържание. За да се предотвратят опити за външна намеса, регламентът забранява предоставянето на възможност за рекламиране от спонсори от трети държави през трите месеца преди провеждането на избори или референдум в държава от ЕС. Новите правила спомагат за запазване на почтеността на изборните процеси и подкрепят открития и прозрачен демократичен дебат⁴¹. Информацията за политическите реклами онлайн ще бъде достъпна в онлайн хранилище, включително информацията за това кой е платил за тези реклами.

---

³⁷ Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, ОВ L 333, 27.12.2022 г., стр. 80—152.

³⁸ Регламент (ЕС) 2024/2847 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2024 г. относно хоризонтални изисквания за киберсигурност за продукти с цифрови елементи, ОВ L, 2024/2847, 20.11.2024 г.

³⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/news/new-cybersecurity-compendium-how-protect-integrity-elections-published>.

⁴⁰ Регламент (ЕС) 2025/38 на Европейския парламент и на Съвета от 19 декември 2024 г. за определяне на мерки за укрепване на солидарността и способностите на Съюза за откриване, подготовка и реагиране при киберзаплахи и инциденти, ОВ L, 2025/38, 15.1.2025 г.

⁴¹ Насоките на Комисията подкрепят прилагането на този регламент и помагат на всички участници, попадащи в неговия обхват, да разбират и изпълняват задълженията си. Комисията ще създаде нова експертна група на заинтересованите страни, която да наблюдава и събира практическа обратна информация относно прилагането на правилата. Освен това Комисията ще подкрепи изготвянето на образци и други инструменти за улесняване на прилагането на регламента.

За да се подобри допълнително подготвеността във връзка с изборите и устойчивостта на изборните процеси, сътрудничеството с държавите членки в рамките на ECNE ще бъде засилено. Способностите на ECNE ще бъдат укрепени чрез по-систематичен обмен в подкрепа на съвместното разработване на общи инструменти и продукти в области от общ интерес. Нови тематични структури ще насърчават обмена на опит по теми като почтеността на изборите и свързаните с тях управление на риска и подготвеност, наблюдението на избори в ЕС, новите начини за провеждане на политически кампании, включително по отношение на финансирането, безопасността на политическите кандидати и избраните представители, както и въздействието и ролята на изкуствения интелект и други нови технологии върху изборните процеси⁴². Въз основа на обмена на опит в ECNE Комисията ще подготви **хранилище с общи референтни данни и стандарти за изборните процеси**⁴³. Комисията ще насърчава използването на **съвместния механизъм за устойчиви изборни процеси** и ще стимулира партньорския обмен, взаимната доброволна помощ, общото обучение и симулационните учения. Ще насърчава също така и **краткосрочния обмен на национални експерти** между държавите членки. Тъй като страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС редовно са обект на намеса по време на провеждане на избори, те ще бъдат по-тясно и систематично свързани с работата на ECNE, включително чрез специални срещи. Освен това ще се търси допълнително взаимодействие с международни организации, които разработват референтни рамки и методики за изборите, включително наблюдение на избори, като ОССЕ и Съвета на Европа.

Въз основа на правната уредба и инструментите на политиката на ЕС⁴⁴ Комисията ще продължи да работи с държавите членки и заинтересованите страни за изготвянето на специални **насоки относно справедливото, прозрачно, ориентирано към човека и отговорно използване на ИИ в изборните процеси**. Като използва тези насоки, които ще бъдат изготвени с подкрепата на ECNE и Европейската служба по ИИ, Комисията ще **насърчава доброволните ангажменти за отговорно използване на новите технологии** (по-специално ИИ) в политическите дейности на европейските и националните политически партии и други съответни участници и допълнително ще насърчава обмена на най-добри практики по тези въпроси, като допълва съществуващите правни задължения.

Онлайн платформите и търсачките се превърнаха във важни места за обществен дебат и за формиране на общественото мнение и поведението на гласоподавателите. Поради това доставчиците на много големи онлайн платформи и много големи онлайн търсачки са задължени съгласно Акта за цифровите услуги да въведат мерки за смекчаване на рисковете, свързани с отрицателните последици за гражданския диалог и изборните процеси⁴⁵. За да

---

⁴² В рамките на ECNE Комисията ще организира и обмен на опит относно предизборни проучвания.

⁴³ Това ще се основава на съответните стандарти и ще включва опита, придобит в контекста на мисиите на ЕС за наблюдение на избори.

⁴⁴ Освен Акта за изкуствения интелект тук по-специално се включват Регламентът относно политическото рекламиране и Препоръката на Комисията от 2023 г. относно приобщаващите и устойчиви изборни процеси.

⁴⁵ Широк спектър от явления, свързани с онлайн платформите и търсачките, пораждаат повишен риск за почтеността на изборите. Те включват, но не се ограничават до разпространението онлайн на незаконни изказвания, пораждащи омраза, заплахите, свързани с чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство, както и по-широкото явление дезинформация, разпространението на (изпълнено с насилие) екстремистко съдържание и на съдържание с цел радикализиране на хора, както и разпространението на съдържание, генерирано чрез нови технологии като генеративния изкуствен интелект.

подкрепи спазването на тези задължения, Комисията прие **насоки за смекчаване на системните рискове за изборните процеси**⁴⁶ и работи в сътрудничество с националните органи на държавите членки по отношение на тяхната подготвеност преди изборите⁴⁷. Заедно с националните координатори за цифровите услуги Комисията ще **актуализира набора от инструменти за изборите във връзка с Акта за цифровите услуги** в сътрудничество с ECNE, за да се вземе предвид опитът от наскоро проведените избори и необходимостта от обхващане на конкретни явления⁴⁸.

Кодексът за поведение във връзка с дезинформацията ще продължи да играе ключова роля за справяне със заплахите, свързани с провеждането на избори, чрез своя доброволен подход с участието на множество заинтересовани страни, по-специално чрез **системата за бързо реагиране** по време на избори, която позволява на подписалите го страни, които не са платформи, като например организации на гражданското общество, бързо да докладват на онлайн платформите за чувствително към фактора време съдържание или за профили, за които считат, че представляват заплаха за почтеността на изборния процес, като се гарантира, че онлайн платформите могат да предприемат подходящи действия с оглед на съответните си политики. Тази практика следва да продължи, както и да се разшири, за да обхване и кризисни ситуации⁴⁹. Съгласно Кодекса новите сфери на дейност във връзка с провеждането на избори ще са насочени към картографирането и анализа на нови и нововъзникващи заплахи, свързани с кампании за манипулиране на информация, които все по-често се наблюдават по време на изборите. Страните, подписали Кодекса, се насърчават да постигнат напредък в това отношение чрез работата си в рамките на работната група, създадена съгласно Кодекса, като определят най-добрите практики чрез извличане на поуки от предишни европейски и национални избори.

Инфлуенсърите играят все по-важна роля в политическите кампании онлайн. Въз основа на опита на правния център на ЕС за инфлуенсъри Комисията ще подкрепи създаването на доброволна **мрежа от инфлуенсъри** с цел повишаване на осведомеността им относно съответните правила на ЕС⁵⁰, включително относно техните отговорности при участие в политически кампании и насърчаване на обмена на най-добри практики. Комисията също така ще насърчава етичните стандарти и доброволните ангажименти, включително по отношение

---

⁴⁶ Насоки на Комисията за доставчиците на много големи онлайн платформи и много големи онлайн търсачки относно смекчаването на системните рискове за изборните процеси, C(2024)3014. В рамките на обхвата на Акта за цифровите услуги, по-специално въз основа на набора от инструменти за избори, предназначен за координатори на цифрови услуги, публикуван от Европейския съвет за цифровите услуги и Комисията през февруари 2025 г., кръглите маси и стрес тестовете за изборите, организирани от координаторите за цифровите услуги на държавите членки, се оказаха полезни за подобряване на обмена на информация между заинтересованите страни по въпроси, свързани с изборите, за засилване на ситуационната осведоменост и за тестване на подготвеността на платформите.

⁴⁷ Чрез участие в кръгли маси с всички заинтересовани страни, както и чрез организиране на стрес тестове.

⁴⁸ Например излагането на граждани на ЕС, живеещи в чужбина, на чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и на кампании за дезинформация по време на избори.

⁴⁹ Сътрудничеството съгласно Кодекса се оказва особено полезно в контекста на кризи като пандемията от COVID-19 и руското нашествие в Украйна, както и по отношение на провеждането на избори.

⁵⁰ Напр. Регламента относно политическото рекламиране, Акта за цифровите услуги, Акта за изкуствения интелект, Европейския акт за свободата на медиите и др.

на интегритета на информацията, и ще подкрепя работата на инфлуенсърите за насърчаване на цифровата грамотност.

Прозрачността и отчетността на финансирането в политиката, включително на финансирането на кампании, са от ключово значение за предотвратяване на намесата и за гарантиране на еднакви условия на конкуренция между политическите партии и кандидати и за запазване на доверието на гражданите в почтеността и справедливостта на изборите. Въз основа на съответните правила и стандарти на ЕС⁵¹ Комисията ще подкрепя съвместната работа с държавите членки за **прозрачност и почтеност на финансирането в политиката**, като ще разглежда въпроси от общ интерес като анонимните дарения и криптовалутите, чрез които могат да се финансират дейности по непрозрачни и трудни за откриване начини. Комисията ще събере национални експерти, по-специално в рамките на ECNE и в тясно сътрудничество с други мрежи на ЕС и с участието на заинтересовани страни⁵², с цел **обмен на най-добри практики, изготвяне на евентуални насоки и насърчаване на съвместни действия**.

Обществените и технологичните промени, особено онлайн, предоставят нови възможности на политическите партии и кандидати да достигнат до гласоподавателите, но поставят и нови предизвикателства. Бързите промени в информационната среда, напрежението и поляризацията доведоха до това, че политическите кандидати и избраните представители са все по-често изложени на заплахи, атаки и насилие както онлайн, така и офлайн⁵³. Жените в политиката са чест обект на такова поведение⁵⁴, което може да ги демотивира да се кандидатираат и в някои случаи да ги подтикне да се оттеглят от изборни длъжности, което има явен отрицателен ефект върху демократичното представителство, тъй като те продължават да бъдат недостатъчно представени в политиката⁵⁵. За да се гарантира в по-голяма степен **безопасността на политическите кандидати и избраните представители**, Комисията ще приеме **препоръка относно безопасността в политиката**⁵⁶. Комисията ще работи също така, в рамките на ECNE и в тясно сътрудничество със съответните заинтересовани страни, по изготвянето на **специално ръководство за най-добри практики** и ще подкрепя изграждането

---

⁵¹ Комисията ще стори това по-специално въз основа на работата си в подкрепа на прилагането на Регламента относно политическото рекламиране, Препоръка (ЕС) 2023/2829 на Комисията от 12 декември 2023 г. относно приобщаващите и устойчиви изборни процеси в Съюза и засилването на европейския характер и на ефективното провеждане на изборите за Европейски парламент, предложената Директива относно борбата с корупцията, правилата на ЕС за борба срещу изпирането на пари и други съответни правила на ЕС (напр. преразглеждането на Регламента относно европейските политически партии и европейските политически фондации, договорено между съзакондателите през юни 2025 г., предвижда по-строги правила относно забраната на непрякото финансиране и относно прозрачността на донорите).

⁵² Включително експертен опит, събран по време на мисии за наблюдение на избори.

⁵³ По отношение на рисковете за демокрацията в ЕС заплахите срещу журналисти, медийни специалисти и политици са сред основните опасения на респондентите в откритата обществена консултация, проведена от Комисията, с цел подготовка на Щита за демокрацията.

⁵⁴ <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls-developing-eu-measurement-framework>.

⁵⁵ <https://cdn.table.media/assets/wp-content/uploads/2025/03/07145057/Gender-Equality-Report-Chapeau-Communication.pdf>.

⁵⁶ Наред с другото, тази препоръка ще се основава на Препоръката от 2023 г. относно приобщаващите и устойчиви изборни процеси, на други съответни правила и политики на ЕС (напр. относно правата на жертвите, насилието над жени, расизма и ксенофобията и защитата на личните данни), както и на текущите международни инициативи, подкрепяни от ЕС.

на капацитет, практическата подкрепа, събирането на данни и доброволните ангажименти (напр. ангажименти и кодекси за поведение) и етичните стандарти в тази област. В рамките на това работно направление ще бъде отделено специално внимание на жените и другите групи, изложени на повишен риск от дискриминация, както и на положението на местните политици.

Заплахите за почтеността на изборните процеси са сложни и многостранни, което изисква подготвеност и реакция в широк спектър от политики и от страна на много участници. Неотдавнашният опит на Молдова показва, че може да се противодейства на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и да се намали въздействието им, както и че подготвеността, твърдият политически ангажимент, ефективната координация и подкрепата на ЕС могат значително да повишат демократичната устойчивост на хибридни заплахи.

Примери за заплахи и подход към реакцията: конкретният случай с Молдова

През 2024 г. Молдова проведе президентски избори и референдум за това дали да включи стремежа си към членство в ЕС в конституцията си на фона на мащабна дезинформационна кампания, намеса и купуване на гласове от страна на Русия. По време на парламентарните избори в Молдова през септември 2025 г. бяха осъществени ожесточени хибридни заплахи от страна на Русия, включително кибератаки, фалшиви бомбени сигнали, чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и дезинформация⁵⁷, включително изкуствено засилване на видимостта на профилите на някои кандидати или партии, широко използване на генерирано с ИИ съдържание, фалшиви медийни сайтове и купуване на гласове⁵⁸.

В контекста на процеса на присъединяване към ЕС Молдова засили своята устойчивост чрез всеобхватен и цялостен подход, насочен към справяне с чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и дезинформацията нагоре по веригата. С помощта на ЕС и други партньори Молдова укрепи своята кибернетична и вътрешна сигурност, почтеността в съдебната система, капацитета на разследващите органи за откриване на незаконни финансови потоци — включително чрез криптовалути, способностите за стратегическа комуникация и капацитета за предоставяне на услуги на населението дори по време на кризи (напр. енергия и приемане на бягащите от агресивната война на Русия срещу Украйна), за да спомогне за справяне със слабите места в националното сближаване. Националната избирателна комисия предприе решителни действия по отношение на нарушенията на правилата за финансиране на партиите. Новосъздаденият Център за стратегическа комуникация координира прилагането на многопартийни рамки за стратегическа комуникация с цел укрепване на устойчивостта на обществото срещу чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство въз основа на комплексен анализ и прогнозиране.

⁵⁷ Основните дезинформационни послания по време на предизборната кампания бяха насочени към поляризиране на обществото, подкопаване на доверието в демокрацията и възпрепятстване на европейския път на страната. Акцентът им беше върху твърдения за политическо потисничество и корупция от страна на правителството, изборни измами, загуба на суверенитет, както и внушаване на страх от потенциални въоръжени конфликти (доклад на центъра на EDMO <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/report-the-observation-mission-of-the-2025-parliamentary-elections-in-the-republic-of-moldova/> Парламентарните избори през 2025 г. в Република Молдова — BROD).

⁵⁸ Вж. докладите на FACT (център на EDMO, покриващ Молдова): <https://fact-hub.eu/moldova/> и BROD (център на EDMO, покриващ Румъния и България): <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/>.

В подкрепа на ситуационната осведоменост и подготвеност беше създаден нов регионален център на Европейската обсерватория за цифрови медии за противопоставяне на руската дезинформация, който обхваща Молдова и Украйна⁵⁹. Комисията също така организира, заедно с Делегацията на ЕС и Мисията на ЕС за партньорство (МЕСП), симулация на дезинформация и киберзаплахи с цел повишаване на подготвеността във връзка с хибридните заплахи в Молдова⁶⁰ и улесни създаването на временен механизъм за ескалация между четири основни онлайн платформи, подписали Кодекса за поведение във връзка с дезинформацията, и местните участници от гражданското общество⁶¹.

Непрекъснатите усилия на молдовските национални органи, гражданското общество и независимите медии, както и подкрепата от ЕС, включително за мисиите за наблюдение на избори, изиграха решаваща роля за разкриването на намеса, насърчаването на медийната грамотност и борбата с дезинформацията чрез основана на факти комуникация. Този опит показва, че най-важните уязвимости се случват в онлайн пространството и че е необходим траен ангажимент както от страна на националните органи, така и на ЕС, за да се гарантира цифрова отговорност в подкрепа на демокрацията.

Засилването на почтеността на изборите също е основен приоритет във външната политика на ЕС. Това е стратегически императив, тъй като много от предизвикателствата и атаките срещу европейските демокрации и изборни процеси са транснационални по своето естество и могат да бъдат действително защитени само ако ЕС е заобиколен от устойчиви демокрации. Неотдавнашните избори в съседните държави подчертаха необходимостта да се отговори на исканията на националните органи за помощ в борбата с дезинформацията в социалните медии. ЕС ще засили подкрепата си за международните мисии за наблюдение на избори на място.

Работата в рамките на Европейския център за демократична устойчивост ще допринесе за укрепване на справедливостта и почтеността на изборните и другите демократични процеси. Сътрудничеството и обменът между Центъра и съответните структури и механизми за сътрудничество на равнище ЕС в тази област ще отговарят изцяло на приложимите правни рамки, ще зачитат независимостта или особеностите на тези структури и на техните участници и ще спазват съществуващите процедури (например Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите (ECNE), мрежата от национални органи за контакт по въпросите на политическото рекламиране или Съвета за цифровите услуги).

Действия:

- *Подкрепа за засилено сътрудничество с държавите членки в рамките на Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите (ECNE) с*

⁵⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/news/new-european-digital-media-observatory-hub-fights-disinformation-ukraine-and-moldova>.

⁶⁰ На 11 юни 2015 г., в сътрудничество с Министерството на икономическото развитие и цифровизацията на Молдова, Делегацията на Европейския съюз в Република Молдова и Мисията на Европейския съюз за партньорство в Молдова, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/news/commission-services-and-moldovan-authorities-conduct-stress-test-potential-digital-hybrid-threats>.

⁶¹ Въз основа на успешното повтаряне на временния механизъм за ескалация по време на изборите в Молдова през 2024 г. и опита от механизма за бързо реагиране в рамките на Кодекса.

цел повишаване на почитеността на изборите и подготвеността за провеждане на избори;

- *Изготвяне на насоки относно използването на ИИ в изборните процеси;*
- *Актуализиране на набора от инструменти за изборите във връзка с Акта за цифровите услуги;*
- *Подкрепа за изграждането на доброволна мрежа на ЕС от инфлуенсъри;*
- *Подкрепа за съвместната работа с държавите членки по отношение на прозрачността и почитеността на финансирането в политиката;*
- *Изготвяне на препоръка на Комисията и специално ръководство с най-добри практики относно безопасността на политическите кандидати и избраните представители;*
- *Засилване на сътрудничеството с международните наблюдатели на избори с цел укрепване на капацитета за наблюдение на дезинформацията в социалните медии по време на наблюдението на избори извън ЕС.*

2.3.2. Укрепване на устойчивостта на свободните и независими медии

Свободните, независими и плуралистични медии са в основата на целостта и многообразието на информационното пространство, което им придава съществено значение за нашите демокрации. Те държат властта отговорна и като предоставят множество надеждни източници на информация, помагат на хората да формират мнението си и да направят информиран избор⁶². Насърчаването на свободата и плурализма на медиите също е в основата на работата на ЕС чрез законодателни инициативи като Европейския акт за свободата на медиите (ЕАСМ) или Директивата за борба със стратегическите съдебни производства, насочени срещу публично участие⁶³. ЕС също така е силен поддръжник на свободата на медиите в световен мащаб, включително на многостранно равнище, и признава съществената роля на независимите медии и журналистика за отстояването на демократичните ценности и основните права по целия свят.

Медийният сектор обаче е подложен на силен икономически натиск в ситуация, която е белязана от цифровизацията. Тези промени в информационната среда оказват влияние върху начина, по който се изготвя, споделя и употребява информацията, и доверието, с което тя се ползва. Гражданите разчитат все повече на онлайн платформите и напоследък на генеративния ИИ, за да намерят информация и да формират мнението си по широк кръг въпроси, включително за политиката. Онлайн платформите се превръщат в основния източник на информация за младите хора⁶⁴, особено чрез инфлуенсърите⁶⁵. Алгоритмите, които онлайн

⁶² Респондентите в откритата обществена консултация, проведена от Комисията за подготовка на Европейския щит за демокрацията, определиха като приоритет за демократичната устойчивост гарантирането на плурализъм за свободните и независими медии и безопасна среда за журналистите.

⁶³ Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява („стратегически съдебни производства, насочени срещу публично участие“) (ОВ L, 2024/1069, 16.4.2024 г.).

⁶⁴ Според проучването за социалните медии за 2025 г. за младите хора на възраст между 15 и 24 години най-често използваният източник на съдържание по актуални социални и политически въпроси са платформите на социалните медии (65 %). Източник: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3592>.

⁶⁵ European Media Industry Outlook (Перспективи за европейската медийна индустрия). Вж.: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/library/2025-european-media-industry-outlook-report>. Докладът за цифровите новини на Института „Ройтерс“ за 2024 г. показва, че 57 % от потребителите на TikTok и 53 % от потребителите на Instagram

платформите използват за сортиране на съдържанието, стимулират ангажираността, често чрез даване на приоритет на сензационното или спорно съдържание пред надеждната и добре обоснована информация. Това създава риск от засилване на дезинформацията и обществените разделения и поставя под въпрос видимостта на медийното съдържание. Независимите медийни доставчици и новинарски медии изпитват затруднения да адаптират своите бизнес модели по отношение на приходите от реклама⁶⁶ — пазар, на който все повече доминират онлайн платформите.

Това затруднява поддържането на независимите новинарски медии и наличието на качествено съдържание от разследващата журналистика, което се основава на професионални и етични стандарти. В няколко региона, и по-специално в много селски райони, местните новинарски медии са изтласкани от пазара и са се образували „новинарски пустини“, в резултат на което има по-малко налична информация и спад в плурализма и качеството ѝ⁶⁷, което може да доведе до загуба на ангажираност и на доверие в демокрацията и до по-голямо излагане на дезинформация. Освен това атаките, съдебните дела, с които се злоупотребява, и другите форми на сплашване вредят на средата, в която работят журналистите, което превръща безопасността и защитата на журналистите в основен приоритет⁶⁸.

ЕС предприе активни действия за справяне с предизвикателствата пред свободата и плурализма на медиите, като предложи няколко правни, политически и финансови инструмента. В Европейския акт за свободата на медиите (ЕАСМ) се предвижда нов набор от общи правила за защита на плурализма и независимостта на медиите в ЕС, като целта е да се гарантира, че както обществените, така и частните медии могат да функционират лесно на вътрешния пазар без неправомерен натиск и като се взема предвид цифровата трансформация. Комисията подкрепя държавите членки при прилагането на ЕАСМ, включително чрез насоки, и ще гарантира неговото спазване. Комисията ще поддържа активен диалог със съответните участници от сектора и организациите на гражданското общество, за да гарантира, че гаранциите и механизмите, предвидени в ЕАСМ, се прилагат ефективно в целия ЕС.

За да се гарантира, че доставчиците на много големи онлайн платформи (МГОП) и много големи онлайн търсачки (МГОТ) отдават дължимото внимание на свободата и плурализма на медиите, съгласно Акта за цифровите услуги от тях се изисква надлежно да идентифицират и смекчават всички системни рискове, произтичащи от проектирането или функционирането на техните услуги, включително по отношение на свободата и плурализма на медиите. Комисията ще продължи да наблюдава и съблюдава спазването на тези задължения и ще работи със съответните заинтересовани страни, за да гарантира, че те се спазват в цифровата сфера.

заявяват, че техният основен източник на новини са инфлуенсърите, а не журналистите и печатните медии (съответно 41 % и 34 %).

⁶⁶ Въведете последните данни от Евростат за пазарния дял.

⁶⁷ <https://cmpf.eui.eu/local-media-for-democracy-research-results/>.

⁶⁸ В своя доклад относно върховенството на закона за 2025 г. Комисията установи, че се обръща все по-голямо внимание на безопасността и защитата на журналистите в условията на продължаващи заплахи, като държавите членки създават или продължават да поддържат структури за подкрепа или подобряване на правната защита на журналистите. https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_bg.

За да се гарантира свободното движение на информация в нашата демокрация, са необходими жизнеспособни и достъпни пазари за свободни и независими медии. Комисията ще продължи да прилага **антиръстовите правила** на ЕС в цифровия сектор, за да спомогне за насърчаването на справедлива и разнообразна медийна среда и за борба с практиките, които могат да подкопаят медийния плурализъм, включително чрез защита на независимите медийни доставчици от антиконкурентно поведение в онлайн рекламата. Освен това защитата на конкуренцията може също така да насърчи медийния плурализъм и многообразие не само в традиционните медийни сектори, но и в бързо развиващите се сектори като ИИ. В **преразгледаните насоки за сливанията**⁶⁹ Комисията ще предостави повече насоки за това как запазва конкуренцията по отношение на качеството и как това може да насърчи медийния плурализъм и многообразие в полза на потребителите и гражданите. Съгласно **Акта за цифровите пазари**⁷⁰ Комисията ще включи сред приоритетите си действия по правоприлагане, които насърчават независимата и разнообразна медийна среда, включително чрез повишаване на прозрачността на онлайн рекламата. Нововъзникващите предизвикателства, като например въвеждането на услуги, основани на ИИ, също оказват въздействие върху справедливите и достъпни цифрови пазари за медиите. Комисията провежда регулаторни диалози по тези въпроси със съответните контролиращи достъпа предприятия. Това е част и от текущия преглед на Акта за цифровите пазари, в рамките на който ще се докладва за установените проблеми и за потенциалните бъдещи стъпки.

За да подкрепи допълнително икономическата жизнеспособност на сектора, в контекста на настоящата оценка и на предстоящия преглед на **Директивата за аудио-визуалните медийни услуги (ДАВМУ)**⁷¹, Комисията ще направи оценка на начините за **засилване на значимостта на медийните услуги от общ интерес и за модернизиране на правилата за реклама с цел насърчаване на устойчивостта на медиите в ЕС. Ролята на инфлуенсърите** също ще бъде взета предвид при прегледа на ДАВМУ⁷² и в предстоящия Акт за справедливост в областта на цифровите технологии, който допълва съществуващите правила на ЕС.

Публичното финансиране на обществената услуга радио- и телевизионно разпространение има за цел да им позволи да отговорят на демократичните, социалните и културните нужди на обществото и да гарантират плурализъм, включително културно и езиково многообразие. С Европейския акт за свободата на медиите от държавите членки се изисква да въведат процедури за финансиране, които да гарантират, че обществените доставчици на медийни услуги разполагат

---

⁶⁹ Насоки относно оценката на хоризонталните сливания съгласно Регламента на Съвета относно контрола върху концентрациите между предприятия (2004/С 31/03) и Насоки за оценяването на нехоризонтални сливания, извършвано съгласно Регламента на Съвета относно контрола върху концентрациите между предприятия (2008/С 265/07).

⁷⁰ Регламент (ЕС) 2022/1925 на Европейския парламент и на Съвета от 14 септември 2022 г. за достъпни и справедливи пазари в цифровия сектор (ОВ L 265, 12.10.2022 г., стр. 1—66).

⁷¹ Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудио-визуални медийни услуги (Директива за аудио-визуалните медийни услуги), предвид променящите се пазарни условия (ОВ L 303, 28.11.2018 г., стр. 69—92).

⁷² При прегледа на правилата за аудио-визуалните медии Комисията ще се съсредоточи върху начините за гарантиране на по-справедлива медийна екосистема, в която зрителите — особено по-младите — са адекватно защитени, когато потребяват аудио-визуално съдържание онлайн, включително съдържание, предоставено от инфлуенсъри.

с достатъчни, устойчиви и предвидими финансови ресурси, съответстващи на изпълнението на тяхната мисия за обществена услуга и капацитета им за развитие в рамките на тази мисия. Текущата оценка относно Съобщението за радио- и телевизионно разпространение от 2009 г.⁷³ има за цел да се прецени дали съществуващите правила за държавна помощ за обществената услуга радио- и телевизионно разпространение все още са подходящи за целта предвид промените на пазара — от новите технологии до новите начини на гледане и новите участници в сектора.

Въпреки че създава възможности, разработването на генеративен ИИ поставя различни предизвикателства пред медийната екосистема. Онлайн пиратството и използването на защитени с авторско право материали за обучение на модели на ИИ без разрешение продължават да бъдат значителна заплаха за медийния сектор, като подкопават приходите и оказват въздействие върху качеството и многообразието на медиите. Комисията ще преразгледа Директивата относно авторското право в цифровия единен пазар⁷⁴ и ще обмисли как да подобри нейната ефективност в контекста на тези промени.

Комисията също така ще използва своите финансови инструменти в подкрепа на икономическата устойчивост на медийния сектор в ЕС и извън него. **Програмата за устойчивост на медиите** ще осигури преход между настоящата подкрепа за медиите и програмите за финансиране, предложени в новата многогодишна финансова рамка (МФР)⁷⁵, като ще подготви почвата за успешното въвеждане на следващата МФР. Тази програма ще подкрепя независимата журналистика и медийната грамотност, като ще набляга на усилията на Комисията за укрепване на устойчивостта на сектора на новинарските медии, включително на журналистиката на местно равнище, също и в страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС. Комисията ще увеличи подкрепата, предоставяна на местните медии чрез „Творческа Европа“, като ще насърчава проекти, насочени към жизнеспособността на независимата и местната журналистика⁷⁶. През 2027 г. „Творческа Европа“ също така ще разшири обхвата на съществуващите покани за представяне на предложенията относно уменията, като ще добави ново действие за повишаване на квалификацията на специалистите от новинарските медии. Ново действие в рамките на „Хоризонт Европа“ ще подкрепи допълнително цифровата трансформация на медийната индустрия, наред с другото, чрез разработване на нови иновативни инструменти, чрез които медиите да достигат до нови потребители и източници на приходи.

Частните инвестиции в медиите остават относително ниски и изискват нови, съобразени с конкретните нужди инвестиционни решения, насочени към дългосрочната възвръщаемост на инвестициите. Следва да се даде възможност за **частни дялови инвестиции** в подкрепа на

---

⁷³Европейска комисия, Съобщение относно прилагане на правилата за държавните помощи по отношение на обществената услуга радио- и телевизионно разпространение, 2009/C 257/01, по което Комисията започна обществена консултация през октомври 2025 г., като поиска информация от публичните органи, предприятията и гражданите.

⁷⁴Директива (ЕС) 2019/790 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар (ОВ L 130, 17.5.2019 г., стр. 92—125).

⁷⁵По-специално предложената програма „АгораЕС“.

⁷⁶ Комисията също така подкрепя независимата местна журналистика и допринася за обучението на бъдещите журналисти чрез мерки, насочени към специфични теми, като например политиката на сближаване на ЕС. Нейните ориентирани на местно равнище информационни мерки и действия за изграждане на капацитет спомагат за справяне с „новинарските пустини“.

качествените независими медии. Комисията ще насърчава инвестициите с въздействие в сектора на новинарските медии и ще започне да работи с потенциални инвеститори успоредно с групата на ЕИБ.

В рамките на подкрепата си за навлизането на ИИ в секторите на културата и творчеството Комисията се ангажира да подпомогне разработването на **общоевропейски платформи** за предоставяне на новини и информация в реално време от професионалните медии на по-широка аудитория в целия ЕС и на много езици⁷⁷. Комисията също така ще засили подкрепата си за иновативни медийни проекти, предоставящи нови формати и съдържание на аудиторията в целия Съюз и извън него⁷⁸. Освен това Комисията ще проучи бъдещите пътища за технологичната среда на ЕС, като ще постави първоначалния акцент върху бъдещите социални мрежи/платформи на социалните медии, за да подкрепи **цифровия суверенитет** на ЕС.

Гарантирането на **безопасността и защитата на журналистите** продължава да бъде ключов приоритет, включително във външната дейност на ЕС⁷⁹. За да увеличи усилията си за защита на журналистите от неправомерен натиск, заплахи и атаки, Комисията ще актуализира своята **Препоръка относно безопасността на журналистите**⁸⁰, за да способства за по-голямата безопасност и по-благоприятната среда за журналистите и за качествено отразяване на новините (журналистика от първични източници) в обществото, и ще организира **проява на високо равнище, посветена на борбата със стратегическите съдебни производства, насочени срещу публичното участие**, в подкрепа на прегледа на препоръката за борба със стратегическите съдебни производства, насочени срещу публично участие⁸¹. Освен това, за да се насърчи създаването на „защитени зони“ за журналисти, изследователи и организации на гражданското общество, занимаващи се с анализ на информационната среда и промените в нея (напр. въздействието на ИИ), Комисията ще приеме насоки в подкрепа на прилагането на съответните правила на ЕС⁸².

---

⁷⁷ Стратегия за ИИ, COM (2025) 723 final.

⁷⁸ Действията в подкрепа на сектора на новинарските медии са на разположение на адрес: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/policies/news-initiative>. По инициатива на държавите членки също бяха стартирани значими инициативи за сътрудничество. Сред новите примери за такива трансгранични инициативи са ARTE+ и проектът „Информационен щит“, стартиран от Deutsche Welle и France Médias Monde.

⁷⁹ Подкрепата за независимите и плуралистични медии, достъпът до информация и борбата с дезинформацията, както и онлайн и офлайн безопасността на журналистите и работещите в медиите са ключови приоритети в рамките на Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията и включват действия като механизма на ЕС за защитниците на правата на човека: [ProtectDefenders.eu](https://protectdefenders.eu) и подкрепата от ЕС за Европейския фонд за демокрация (ЕФД), който подпомага участниците в демокрацията, включително независимите медийни платформи и журналисти. <https://democracyendowment.eu/>.

⁸⁰ Препоръка (ЕС) 2021/1534 на Комисията от 16 септември 2021 г. относно гарантирането на защитата, сигурността и овластяването на журналистите и другите медийни специалисти в Европейския съюз (C/2021/6650).

⁸¹ Комисията също така ще обнови мандата и състава на експертната група за борба със стратегическите съдебни производства, насочени срещу публичното участие, за да насърчи подкрепата за жертвите и да преразгледа правилата на ЕС в областта на международното частно право с цел оценка на евентуалната необходимост от включване на аспекти, свързани със стратегическите съдебни производства, насочени срещу публичното участие.

⁸² Като например Акта за цифровите услуги, Регламента относно политическото рекламиране или Акта за изкуствения интелект.

За да допринесе за общата цел за подкрепа на свободата и плурализма на медиите, Комисията също така ще продължи да финансира механизми за наблюдение на свободата на печата в държавите — членки на ЕС, и страните кандидатки⁸³.

Комисията също така подкрепя качествените независими медии и журналистика в международен план, по-специално в съседните на ЕС държави и страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС. Основното финансиране за поддържане на независимите медийни операции е ефективно и ефикасно средство за противодействие на операциите за дезинформация от страна на авторитарните режими както на национално равнище, така и в чужбина. Независимите, висококачествени предавания с разследващ и занимателен характер спомагат за предотвратяване на възприемането на послания, свързани с чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство, и могат да ограничат разпространението им в ЕС и държавите — партньори на ЕС⁸⁴. Освен това Европейският фонд за демокрация и механизъмът ProtectDefenders.eu на Комисията предлагат подкрепа на журналисти, изложени на риск като защитници на правата на човека от държави извън ЕС. През 2024 г. най-малко 943 работещи в медиите бяха подпомогнати по линия на този механизъм. Комисията ще продължи да предоставя основна подкрепа на независимите журналисти и медии в изгнание, включително от Русия и Беларус и от други държави, които работят на територията на ЕС и съседните му държави, както и да подпомага поддържането на висококачествени независими медии в ключови държави партньори. Комисията ще разшири работата с надеждни партньори в сферата на бързото реагиране, за да гарантира, че на гражданите, участниците от гражданското общество и журналистите, живеещи в авторитарни режими, се предоставят решения за заобикаляне на цифровата цензура и за противодействие на наблюдението и спирането на достъпа до интернет. Комисията също така предложи да се даде приоритет на подкрепата за свободата на медиите в рамките на новата МФР — „Глобална Европа“.

Действия:

- *Преразглеждане на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги;*
- *Справяне с предизвикателствата пред медийната екосистема в контекста на прегледа на Директивата относно авторското право в цифровия единен пазар;*
- *Предоставяне на насоки за поддържане на конкуренцията и насърчаване на медийния плурализъм и многообразие в контекста на преразглеждането на Насоките за сливанията;*
- *Оценка на пригодността на съществуващите правила за държавна помощ за обществените услуги радио- и телевизионно разпространение в оценката на Съобщението за радио- и телевизионно разпространение от 2009 г.;*
- *Стартиране на програмата за устойчивост на медиите в подкрепа на независимата журналистика и медийната грамотност;*
- *Засилване на мерките относно безопасността на журналистите и борбата със злоупотребата с предявяването на съдебни иски (SLAPP дела);*
- *Подкрепа за качествените независими медии и журналистика отвъд границите на ЕС.*

⁸³ Вж. например проекти, получаващи финансиране от програмата „Творческа Европа“, като например механизма за бързо реагиране в областта на свободата на медиите.

⁸⁴ Основната подкрепа от ЕС за независимите медии, предоставяна чрез Европейския фонд за демокрация, достигна до аудитория от най-малко 36 милиона чрез каналите на социалните медии само в Русия. От 2022 г. насам подпомаганите от ЕС медии са увеличили аудиторията си с най-малко 15—20 %.

2.4. Повишаване на устойчивостта на обществото и ангажираността на гражданите

Ангажираните и овластени граждани и активното гражданско общество са гръбнакът на демокрацията. Насърчаването на гражданското образование, включително на медийната и цифровата грамотност и на критичното мислене, повишава осведомеността относно рисковете и заплахите и дава възможност на гражданите от всички възрасти във всички общности да се ориентират в информационната среда, да имат достъп до надеждна информация, да упражняват демократичните си права и да участват в демократичните процеси. Необходимо е също така да се насърчава ангажираността на гражданите в демократичния живот чрез подкрепа за инструменти за участие и обсъждане, за да има по-голяма ангажираност, овластяване и обществено доверие. Те са от ключово значение за изграждането на цялостна устойчивост на обществото.

2.4.1. Гражданско образование и умения за демокрация

Гражданските умения, включително медийната и цифровата грамотност, са от решаващо значение за демокрацията. Широк кръг от проекти подкрепят тези умения в рамките на различни програми на ЕС, например „Еразъм+“, програма „Граждани, равенство, права и ценности“ и „Хоризонт Европа“.

Мерки в областта на образованието

Училищата и образователните институции играят ключова роля в развитието на гражданските умения, за да се даде възможност на хората да действат отговорно, като насърчават критичното мислене, приобщаването, свободата на словото и активната гражданска ангажираност. Чрез развитието на тези умения образователните структури на всички равнища овластяват информираните и ангажирани граждани, като по този начин изграждат по-устойчиви демократични общества.

Като част от Съюза на уменията в **Плана за действие за основните умения** се разглеждат както гражданските, така и цифровите умения като основни умения от фундаментално значение, за да могат гражданите да просперираат както в професионалния, така и в личния си живот. **Пакетът за образованието** от 2026 г. ще включва **схема за подпомагане на основните умения за училищата**, за да се помогне на децата и младите хора да придобият умения в областта на грамотността, математиката, науките, цифровите технологии и гражданството. В рамките на този пакет Комисията ще представи пътна карта за бъдещето на цифровото образование и умения за 2030 г., която ще се основава на прегледа на плана за действие в областта на цифровото образование, ще се съсредоточи върху цифровите умения, грамотността в областта на ИИ и критичното мислене и ще подобри демократичната устойчивост в света на цифровите технологии.

Комисията ще предостави препоръки за училищните ръководители и създателите на политики. Сред тях ще бъдат актуализирани Насоките за учителите и преподавателите за справяне с дезинформацията и насърчаване на цифровата грамотност чрез образование и обучение⁸⁵, за

---

⁸⁵ Европейска комисия: генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“, „Насоки за учителите и преподавателите за справяне с дезинформацията и насърчаване на цифровата грамотност чрез образование и обучение“, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2766/28248>.

укрепване на педагогическия експертен опит на учителите и уменията за критично мислене на младите хора, за насърчаване на отговорното използване на цифровите технологии и за подпомагане на информирания избор онлайн. Те ще обхващат теми и тенденции като генеративния ИИ, манипулирането на информация⁸⁶ и ролята на социалните медии и инфлуенсърите. Комисията също така разработва насоки в подкрепа на придобиването на основни умения за подготвеност, включващи съответните елементи на медийната грамотност, като ключов фактор за активно и информирано гражданство и за борба с дезинформацията и манипулирането на информация. Комисията ще разработи **рамка на компетентностите в областта на гражданството на ЕС**⁸⁷ заедно с насоките за подобряване на гражданското образование в училищата. Това ще послужи като основа за разработването на учебни програми и програми за обучение.

Действия за медийна грамотност извън образованието

В допълнение към мерките в областта на образованието действията в подкрепа на медийната грамотност, включително на цифровата грамотност, в целия ЕС трябва да бъдат разширени по приобщаващ и ефикасен начин, за да достигнат до хората от всички възрасти и с всякакъв социално-икономически произход, особено до хората извън сферата на образованието и обучението.

Комисията ще въведе **пакет от мерки в областта на медийната грамотност. Програмата за устойчивост на медиите** ще включва нови действия в подкрепа на медийната грамотност, които ще достигнат до всички възрастови категории (младежи, възрастни, хора в третата възраст) във всички селски и градски райони. Тя ще бъде насочена към новите и съществуващите предизвикателства, свързани с интегритета на информацията, като ще обвърже медийната грамотност с подготвеността и ще се съсредоточи върху новите тенденции по отношение на медийното потребление⁸⁸. Потенциалните действия за подобряване на съществуващите механизми за медийна грамотност съгласно Директивата за аудио-визуалните медийни услуги също ще бъдат част от оценката и прегледа на тези правила. Приоритет ще бъде подкрепата за държавите членки, които са изправени пред особени предизвикателства и нужди, както и страните кандидатки и потенциални кандидатки⁸⁹ и групите, изправени пред пречки при участието в демократичния живот⁹⁰.

---

⁸⁶ Включително евентуалното диференцирано таргетиране на момчета и момичета.

⁸⁷ Като се вземат предвид, наред с другото, правата, произтичащи от гражданството на ЕС, както е обяснено в ръководството за гражданството на ЕС: https://commission.europa.eu/publications/guide-eu-citizenship_bg и предстоящото ръководство на ЕС за граждани в областта на демокрацията.

⁸⁸ Действията за подобряване на механизма по ДАВМУ в областта на медийната грамотност също ще бъдат част от нейната оценка и преглед.

⁸⁹ Които са изложени в особена степен на чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство, както и на дезинформация поради близостта си с Русия и Беларус.

⁹⁰ Последното би могло да се основава на съществуващите показатели, като например индекса на медийния плурализъм, който съдържа подпоказател за равнището на медийната грамотност.

Комисията ще подкрепя държавите членки при разработването, разширяването или прилагането на **национални или регионални планове за действие в областта на медийната грамотност**⁹¹.

Комисията също така ще подсили **общността за медийна грамотност**, за да засили координацията и да укрепи връзките между участниците. Това ще включва укрепване на **експертната група на Комисията по медийна грамотност (MLEG)**, включваща органите на държавите членки, чрез насърчаване на обмена на най-добри практики, предлагане на нови инструменти за сътрудничество и разширяване на нейния мандат, така че да обхване аспекти на устойчивостта и подготвеността на обществото. За да допълни усилията на MLEG, Комисията ще създаде също така нова **мрежа от независими експерти за медийна грамотност**, която ще обединява независими експерти от различни области (напр. подготвеност, чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и дезинформация, анализ на данни, рискове за интегритета на информацията, поведенчески науки и др.), за да се осигурят независим принос и информация, необходими за справяне с новите предизвикателства. Усилията за медийна грамотност ще се основават и на общността за медийна грамотност по линия на Европейската обсерватория за цифрови медии (EDMO), като допълнително ще нарасне броят на съхраняваните най-добри практики и случаи на употреба въз основа на насоките на EDMO за ефективни инициативи за медийна грамотност⁹² и чрез увеличаване на броя на успешните примери, разработени и внедрени от **регионалните/националните центрове на EDMO**, например за достигане до уязвими и селски общности и до хора в третата възраст или за сътрудничество с медиите.

Комисията ще представи **ръководство на ЕС за граждани в областта на демокрацията**, за да насърчи осведомеността на гражданите за техните демократични права съгласно правото на ЕС и рамките на неговите политики и как да ги упражняват⁹³. Особено внимание ще бъде отделено на младите хора.

За да включи гражданите в изготвянето на тези мерки в областта на демокрацията, гражданството и уменията за медийна и цифрова грамотност, Комисията ще организира **европейски граждански панел за демократичната устойчивост**.

Действия:

- *Разработване на схемата за подпомагане на основните умения за училищата за 2026 г., включваща граждански и цифрови умения;*
- *Актуализиране на Насоките за учителите и преподавателите за справяне с дезинформацията и насърчаване на цифровата грамотност;*

⁹¹ В европейската стратегия за Съюз на подготвеност се призовава за засилване на работата в областта на цифровата и медийната грамотност, включително в контекста на Европейския щит за демокрацията и пътната карта за бъдещето на цифровото образование и умения за 2030 г., за да се подобри критичното мислене и да се изгради устойчивост срещу дезинформацията и киберзаплахите от ранна възраст. Няколко държави членки имат национални програми за постигане на тези цели. Например Люксембург прие национален план за действие за цифрово приобщаване през 2021 г., а Малта има стратегия за цифровото образование за периода 2025—2030 г.

⁹² Вж: <https://edmo.eu/areas-of-activities/media-literacy/raising-standards-the-edmo-guidelines/>.

⁹³ Като се съсредоточи върху правата съгласно Акта за цифровите услуги, Акта за изкуствения интелект, Директивата за аудио-визуалните медийни услуги, Регламента относно политическото рекламиране, избирателните права в ЕС и други съответни рамки.

- *Разработване на рамка на компетентностите в областта на гражданството на ЕС заедно с насоки за подобряване на гражданското образование в училищата;*
- *Подкрепа за държавите членки при разработването, разширяването или прилагането на национални или регионални планове за действие в областта на медийната грамотност;*
- *Въвеждане на мерки в областта на медийната грамотност с нови приоритети и по-силна общност за медийна грамотност;*
- *Изготвяне на ръководство на ЕС за граждани в областта на демокрацията;*
- *Организиране на европейски граждански панел за демократичната устойчивост.*

2.4.2. Насърчаване на ангажираността и участието на гражданите

Новите и съдържателни методи на гражданско участие, обсъждане и ангажираност от страна на всички поколения⁹⁴ осигуряват допълнителни начини за участие на гражданите в демократичните дебати и в изготвянето на обществените политики, обогатяват обсъжданията с добавянето на различни гледни точки — както показва Конференцията за бъдещето на Европа — и укрепват представителната демокрация въз основа на избори.

На равнището на ЕС Комисията използва няколко инструмента, за да включва гражданите на ЕС в изготвянето на своите политики, като се започне с европейските граждански инициативи — уникален инструмент за определяне на дневния ред, който позволява на гражданите да представят своите идеи за действие на равнището на ЕС. **Европейските граждански панели** и **Платформата за гражданска ангажираност** се превърнаха във важни източници на информация в подкрепа на изготвянето на политики, за изграждане на демократична устойчивост и за насърчаване на европейското гражданство, а тяхното използване на равнището на ЕС и в държавите членки ще се поощрява. Комисията ще проучи възможностите за отваряне на своята Платформа за гражданска ангажираност или за осигуряване на нейната оперативна съвместимост с националните, регионалните и местните публични администрации.

Комисията ще работи в тясно сътрудничество със съответните органи и субекти като Европейския комитет на регионите, Европейския икономически и социален комитет и заинтересованите страни⁹⁵ с цел укрепване на **мрежа от национални органи по въпросите на гражданското участие**, която ще има национални фокусни точки и ще се основава по-специално на виртуалния център на Комисията за експертни познания в областта на демокрацията на участието и съвещателната демокрация⁹⁶. Работата на тази мрежа ще се съсредоточи на местно равнище,

⁹⁴ Те включват граждански панели с участници от различни поколения, граждански асамблеи, бюджетирание с гражданско участие, планиране с гражданско участие или нови цифрови инструменти и платформи, свързани с гражданските технологии, допълващи практики като обществени консултации или анкети.

⁹⁵ В стратегията на ЕС за гражданското общество ще бъдат предложени мерки за работа с държавите членки с цел засилване на ангажираността на организациите на гражданското общество, като също така ще се предприемат последващи действия във връзка с препоръката от 2023 г. по отношение на тези участници, докато действията в рамките на Щита за демокрацията са съсредоточени върху гражданското участие.

⁹⁶ Този център подкрепя проекти на равнището на ЕС и с участието на страните кандидатки и потенциални кандидатки в областта на демокрацията на участието и съвещателната демокрация, с разнообразни ресурси,

върху овластяването на младите хора и диалога между поколенията, като ще се предоставя практическа подкрепа и ще се популяризират съответните инструменти пред националните органи. В тази рамка Комисията ще подкрепи изготвянето на **пакет за обучение** относно гражданското участие, който ще бъде предназначен за държавите членки и ще бъде наличен на всички официални езици на ЕС.

Комисията ще осигури по-широк достъп до информацията относно гражданското участие чрез **многоезичен портал** за ресурси на равнището на ЕС с цел по-широко разпространение на инструменти и информацията относно демократичното участие, които да се използват на всички равнища в целия ЕС, включително от публичните администрации, заинтересованите страни и гражданите, като се централизира информацията, събрана чрез мрежата на националните органи относно гражданското участие и в рамките на Центъра за експертни познания в областта на демокрацията на участието и съвещателната демокрация.

Следва да се насърчават иновативни цифрови инструменти, които да допълват и подкрепят обмена на живо. Комисията ще стимулира иновациите в онлайн платформи, които дават възможност за участие в демокрацията (граждански технологии⁹⁷), включително местни цифрови платформи, подкрепящи демократичната ангажираност, като ИИ се използва за целите на демокрацията на участието. За да започне работа със сектора на гражданските технологии, Комисията ще организира **хакатон за граждански технологии** с цел представяне на иновативни проекти и ще създаде европейски **център за граждански технологии**⁹⁸, който ще служи като всеобхватна фокусна точка за предоставяне на многоезична информация, ресурси и инструменти в областта на гражданските технологии⁹⁹. Комисията ще подкрепя пилотни проекти в тази област в рамките на съответните програми на ЕС за финансиране, като ще бъдат привлечени местните органи, общностите и стартиращите технологични предприятия за разработване на приспособими по мащаб решения, включително в селските райони¹⁰⁰. Във всички тези работни направления ще се обърне специално внимание на достъпността и оперативната съвместимост на инструментите в областта на гражданските технологии.

Участието и консултациите с младите хора на всички равнища гарантират, че политиките и решенията отчитат гледните точки и потребностите на по-младото поколение, което ще живее с дългосрочните последици от тях. Приобщаващото ангажиране на младите хора също така

обучения, присъствени прояви, граждански лаборатории и общност за партньорски практики с мултидисциплинарен експертен опит от целия ЕС.

⁹⁷ Гражданските технологии могат да бъдат определени като използването на цифрови технологии за укрепване на демокрацията, като се дава възможност на обществеността да бъде информирана и да участва във вземането на решения и изготвянето на политики, и за подобряване на способността за реагиране и отчетността на правителствата (вж. Документи на ОИСР за политиката в областта на публичното управление № 72 от 2025 г.).

⁹⁸ Той ще бъде свързан с портала „Оперативно съвместима Европа“, който беше създаден с Регламент 2024/903 и предоставя достъп до решения за оперативна съвместимост и решения с отворен код, използвани от публичните администрации в Европа. В него вече са качени примери за инструменти с отворен код за целите на гражданското участие.

⁹⁹ По този начин той ще подпомага видимостта на инструментите за граждански технологии и обмена на експертен опит и знания в цялата екосистема на гражданските технологии и ще насърчава осведомеността за този сектор сред националните и местните органи на управление.

¹⁰⁰ Като се ползва за основа Европейската рамка за оперативна съвместимост, ще бъде създаден модел, чрез който ще бъде оценена степента на зрялост на оперативната съвместимост на платформите в областта на гражданските технологии и ще се помогне на онлайн платформите да определят областите, в които е необходимо подобрене.

способства за чувството за гражданска отговорност, като насърчава участието през целия живот в обществото и демокрацията. Младите хора играят централна роля в усилията на Комисията за включване на гражданите в изготвянето на нейните политики, включително чрез младежкия консултативен съвет към председателя. Между членовете на Комисията и младите хора ще бъдат организирани **диалози по политиките с младежта** относно **осъществяването на Европейския щит за демокрацията. Наборът от инструменти за участие в диалога по въпросите на младежта в ЕС**, създаден съвместно с националните младежки съвети, **ще бъде адаптиран**, за да достигне до повече млади хора, и ще бъде популяризиран чрез Европейския младежки портал, за да се засили ангажираността на младите хора в по-широк план. **Инициативата „Гласове на бъдещето“** ще има за цел създаването на Европейски форум за справедливост между поколенията в демокрацията като едно приобщаващо пространство, в което хората от всички възрасти могат да се срещат, за да избират и оформят решенията за Европа в дългосрочен план.

Действия:

- *Насърчаване на участието на гражданите и младите хора, включително чрез укрепване на мрежа от национални органи по въпросите на гражданското участие, с пакет за обучение и мултиезичен портал за ресурси на равнището на ЕС;*
- *Създаване на европейски център за граждански технологии в подкрепа на сектора на гражданските технологии.*

2.4.3. Укрепване на демокрацията чрез действия, обхващащи цялото общество

За да се укрепи допълнително демокрацията, е необходимо да се предостави устойчива подкрепа на ангажираните участници и общности, да се признаят и разширят техните инициативи и да се определят примери за най-добри практики, които демонстрират иновативни подходи. Необходимо е да се обърне специално внимание на регионите, засегнати от слаба гражданска и политическа ангажираност.

За да се справи с нарастващите предизвикателства като социалната разпокъсаност, цифровата изолация и намаляващото доверие в публичните институции, Комисията ще насърчава подходи за изграждане на общности. Заедно с местните власти и мрежите в целия ЕС, включително **Мрежата на местните съветници по въпросите на ЕС**, Комисията ще насърчава и подкрепя инициативи на местно равнище, които обединяват хора от различни възрасти и произход и укрепват връзките на местно ниво и приобщаващите обществени пространства, включително чрез спорт, музика, разказване на истории и сътрудничество.

Местната демокрация, приобщаването и подходите за участие са сред основните ценности и принципи на инициативата „Нов европейски Баухаус“. Тя ще подкрепя местната демокрация чрез конкретни инициативи, които насърчават иновативни подходи за ангажираността на общностите на ниво квартал. Това включва засилване на участието на общностите и връзките между поколенията, както и постигане на напредък в подходите за сътрудничество за създаване на приобщаващи обществени пространства и квартали.

Центровете EUROPE DIRECT на Комисията ще изпълняват ролята на местни микроцентрове за демокрация — отворени, изпълнени с живот пространства, където общностите се срещат, обменят

идеи и предприемат съвместни действия, като подкрепят приобщаващия диалог, основан на ежедневната им реалност. В партньорство с местните власти те могат да бъдат домакини на прояви, които превръщат дискусиите в споделен опит — от вечеринки на общността до споделяне на умения в квартала или местни подкасти¹⁰¹.

За да насърчи повече обмен и полезни взаимодействия между заинтересованите страни, работещи в областта на демократичните иновации, споделянето на най-добри практики и видимостта на техните проекти, Комисията ще организира **проява на високо равнище** по въпросите на демокрацията и ще присъди **годишна награда за демократични иновации**¹⁰². Представянето на проекти, свързани с демокрацията, повишава тяхната видимост сред частните донори и благотворителните организации и ги насърчава да имат все по-голяма роля.

Комисията ще проведе специални **кампании за повишаване на осведомеността**, за да покаже защо демокрацията е важна и как всички граждани, включително младите хора, могат да упражняват своите демократични права и да изразяват мнението си¹⁰³.

Частният сектор също играе роля в подкрепата и защитата на демокрацията, която е от основно значение за една справедлива и добре функционираща бизнес среда и за икономически просперитет. На свой ред проспериращата икономика е от съществено значение за процъфтяването на демокрацията. Комисията ще насърчава частните дружества и бизнес сдруженията да споделят най-добри практики, да поемат доброволни ангажменти в тази област и да изградят **бизнес коалиция за демокрация**¹⁰⁴.

Действия:

- *Организиране на проява на високо равнище по въпросите на демокрацията и на годишна награда за демократични иновации;*
- *Провеждане на специални кампании от страна на Комисията за повишаване на осведомеността;*
- *Подкрепа за поемането на доброволни ангажменти на частния сектор за изграждане на бизнес коалиция за демокрация.*

2.4.4. Гарантиране на основаното на факти вземане на решения

Основаното на факти изготвяне на политики гарантира, че в основата на институциите, дебатите и вземането на решения стоят процеси и безпристрастни данни, характеризиращи се с фактологичност, прозрачност и отговорност и основани на свободата на научните изследвания, като се насърчават доверието и легитимността в управлението. За да се гарантират ефективни и демократични процеси на научно консултиране и научна подкрепа за публичните политики, е необходимо да се насърчава спазването на най-високите стандарти за етика и почтеност в научните изследвания. От съществено значение е също така да се даде възможност за участие и доверие на гражданите в науката и да се гарантират стабилни и независими системи за

¹⁰¹ Посланиците на гражданската ангажираност — бивши участници в европейските граждански панели, биха могли да споделят своя опит и да спомогнат за насърчаване на участието на гражданите.

¹⁰² За която могат да участват конкретни проекти в страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС.

¹⁰³ Посланиците на гражданската ангажираност — бивши участници в европейските граждански панели, биха могли да споделят своя опит и да спомогнат за насърчаване на участието на гражданите.

¹⁰⁴ Подкрепена от семинар в началото и от проучване относно възможностите за принос от бизнес общността.

консултиране. С оглед на това Комисията ще приеме **препоръка относно подкрепата на научните доказателства и тяхното използване при изготвянето на публичните политики.**

Свободата на научните изследвания е изключително важна част от академичната свобода и е от съществено значение за генерирането на надеждни знания и данни. Като защитават независимостта на изследователите и академичните среди да извършват проучвания, да задават въпроси и да въвеждат иновации, те гарантират, че доказателствата, използвани при изготвянето на политиките, са надеждни и безпристрастни. Тези ценности са също така предпоставка за това висшите учебни заведения да изпълняват своята академична и обществена мисия, като насърчават и подпомагат обществените дискусии чрез предлагане на експертен опит и доказателства, и са от съществено значение за демократичната устойчивост. Предстоящият **Акт за европейското научноизследователско пространство** ще потвърди отново свободата на научните изследвания в правото на ЕС като съществена част от академичните ценности. Свободата на изкуството и защитата на творците и културните институции, както е посочено в Културния компас за Европа, също е важен компонент на демократичната структура и устойчивост.

Въз основа на Препоръката на Съвета от 2024 г. относно повишаване на сигурността на научните изследвания¹⁰⁵ Комисията също така оценява възможностите за създаване на **Европейски експертен център в областта на сигурността на научните изследвания** с цел укрепване на доказателствената база за изготвяне на политики в областта на сигурността на научните изследвания и насърчаване на общност за партньорски практики в целия ЕС.

В по-широк план Европейският център за демократична устойчивост би могъл също така да улеснява **обмена на опит в изграждането на демократична устойчивост**, като например **най-добри практики за изграждане на общности**, инициативи за **медийна грамотност** и действия за **подготвеност**.

Действия:

- *Приемане на препоръка на Комисията относно подкрепата на научните доказателства и тяхното използване при изготвянето на публичните политики;*
- *Въвеждане на свободата на научните изследвания в правото на ЕС съгласно Акта за европейското научноизследователско пространство;*
- *Оценка на възможностите за създаване на Европейски експертен център в областта на сигурността на научните изследвания.*

3. Инвестицията в демокрацията е инвестиция в нашето бъдеще

Финансовата подкрепа е от ключово значение за постигането на приоритетите на Европейския щит за демокрацията в краткосрочен и дългосрочен план. Няколко програми на ЕС за финансиране са от значение в това отношение. „**Творческа Европа**“ предоставя финансиране в подкрепа на медиите, журналистиката и цифровата и медийната грамотност. „**Цифрова Европа**“ подкрепя мултидисциплинарното сътрудничество за борба с дезинформацията чрез финансиране на Европейската обсерватория за цифрови медии (EDMO), включително на нейните регионални центрове, и на Европейската мрежа от проверители на факти. „**Хоризонт**

¹⁰⁵ Препоръка на Съвета от 23 май 2024 г. относно повишаване на сигурността на научните изследвания (C/2024/3510).

Европа“ подкрепя научните изследвания, иновациите и експериментирането с цел укрепване на демокрацията и управлението и развитие на демократичните иновации. Програмата **„Граждани, равенство, права и ценности“** защитава и популяризира ценностите на Съюза и насърчава ангажираността и участието на гражданите в демократичния живот на Съюза.

По стълба за бързо реагиране в рамките на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество се подкрепя независимата журналистика и се изгражда капацитет за противодействие на чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство в кризисни ситуации. Други програми, като например **програма „Правосъдие“** и **„Еразъм +“**, укрепват демокрацията, като постигат основните си цели. Механизмите за Украйна, Западните Балкани и Молдова дават възможност за отпускане на финансиране въз основа на изпълнението на структурни реформи, насочени към укрепване на демокрацията, с подкрепа за организациите на гражданското общество, независимите медии, медийната грамотност и устойчивостта срещу чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и хибридните заплахи. Комисията ще разгледа с приоритет аспектите, свързани с демокрацията, при програмирането на тези средства за оставащото време в рамките на настоящата многогодишна финансова рамка (МФР). Следва да се обмисли иновативно финансиране, като например микросубсидии за местни инициативи, финансови инструменти като гаранции, заеми и дялов капитал, както и насърчаване и рационализиране на колективното финансиране.

Следва да се стимулира частното финансиране. Например частното дялово финансиране вече може да се използва за намаляване на риска за творчески проекти в аудио-визуалния сектор чрез финансиране на разработването и разпространението на филми, медийно съдържание или културни инициативи. Това намаляване на риска би могло да се прилага за бъдещи проекти в подкрепа на независимите медии и журналистика. С прояви за набиране на средства биха могли да се стимулират постъпления за благотворителност и сътрудничество с частни фондации за засилване на финансовата подкрепа за Европейския щит за демокрацията.

Като част от следващата **МФР за периода 2028—2034 г.** Комисията предложи редица програми, които да допринесат за постигането на целите на Европейския щит за демокрацията. Предложеното финансиране ще обхване подкрепата сред широк спектър от приоритети и участници, включително свободните и независими медии, работата на организациите на гражданското общество, образованието и цялостната демократична устойчивост. По-специално **програма „АгораЕС“** има за цел да насърчава споделените ценности, включително демокрацията, и да подкрепя европейското културно многообразие, неговите аудио-визуални и творчески сектори, свободата на медиите, както и участието на гражданското общество. Новото направление **„МЕДИА+“** в рамките на **„АгораЕС“** ще осигури цялостна подкрепа за свободната и независима журналистика и новинарските медии, ще защитава и насърчава свободата на медиите; ще повишава финансовата жизнеспособност на медиите, ще подкрепя медийната грамотност и разкриването и противодействието на дезинформацията. Направлението **CERV+** („Граждани, равенство, права и ценности“+) по програма **„АгораЕС“** има за цел да подкрепи прилагането на Щита за демокрацията чрез насърчаване на свободни, честни и приобщаващи изборни процеси и чрез засилване на участието и ангажираността на гражданите в демократичния и гражданския живот на Съюза.

Други важни действия за подкрепа ще бъдат финансирани чрез програма „Правосъдие“¹⁰⁶, „Хоризонт Европа“¹⁰⁷, „Еразъм+“¹⁰⁸, Европейския фонд за конкурентоспособност¹⁰⁹, инструмента „Глобална Европа“¹¹⁰ и плановите за национално и регионално партньорство¹¹¹.

Демократичната устойчивост и отбраната взаимно се подсилват. **Разходите за отбрана** също биха могли да се разглеждат като средство за подкрепа на демократичната устойчивост, например чрез инвестиции в киберсигурността, предотвратяване на хибридните заплахи или защита на критичната инфраструктура и демократичните институции от външна намеса. Отбранителната устойчивост на ЕС и действията за борба с хибридните заплахи укрепват демократичната устойчивост, включително чрез подобряване на високите технологични постижения на Европа в областта на киберотбраната и разработването на авангардни технологии. Финансовата подкрепа от ЕС по линия на **Европейския фонд за отбрана**, „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“, инструмента SAFE (инструмент „Мерки за сигурността на Европа“) и в бъдещата МФР в рамките на предложената **Програма за европейската отбранителна промишленост** е от съществено значение в това отношение.

4. Заключение

В настоящото съобщение относно Европейския щит за демокрацията се представя стратегически подход за защита, укрепване и насърчаване на демокрацията в ЕС в дългосрочен план. В него се подчертава твърдият ангажимент на Комисията за повишаване на

---

¹⁰⁶ Предложената следваща програма „Правосъдие“ има за цел да укрепи демокрацията чрез насърчаване и подкрепа на обучението на магистратите и съдебните служители с цел насърчаване на демокрацията и гарантиране на последователното и ефективно прилагане на имащите отношение правни инструменти на ЕС.

¹⁰⁷ Следващата програма „Хоризонт Европа“, предложена от Комисията, ще продължи да подкрепя научните изследвания, насочени към укрепване на демокрацията и демократичните ценности, чрез насърчаване на гражданската ангажираност, подпомагане на устойчиви, плуралистични общества и запазване на целостта на информационното пространство и на медийната среда, както и чрез борба с дезинформацията.

¹⁰⁸ Следващата програма „Еразъм+“, предложена от Комисията, ще постави специален акцент върху подкрепата за гражданското образование и гражданската ангажираност, ценностите на ЕС, устойчивостта на обществото и медийната грамотност, с пълно зачитане на компетентността на държавите членки при определянето на училищните и академичните програми и организацията на техните образователни структури, включително чрез дейности за неформално и информално учене, подпомагащи участието на младежта и научаването на младите хора как да участват в демокрацията.

¹⁰⁹ Предложеният Европейски фонд за конкурентоспособност ще подкрепи сектора на гражданската сигурност в области като борбата с хибридните заплахи.

¹¹⁰ В регионите, обхванати от процеса на разширяване, и регионите на източното съседство предложеният инструмент „Глобална Европа“ ще предостави механизми за насърчаване на демокрацията, доброто управление, принципите на правовата държава и зачитането на правата на човека и основните свободи. Освен това „Глобална Европа“ ще подкрепя напредъка на страните кандидатки и потенциални кандидатки към постигане на стандартите на ЕС в съответствие с принципа за поставяне на акцента върху основополагащите въпроси в сферата на разширяването. В този контекст особено внимание ще бъде отделено и на укрепването на независимите медии и подобряването на медийната грамотност, а така също и на повишаването на устойчивостта срещу чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и хибридни заплахи.

¹¹¹ Плановите за национално и регионално партньорство, изпълнявани при спазване на принципите на многостепенно управление и партньорство, могат да подкрепят способностите на държавите членки в борбата с тежката и организираната престъпност, по-специално във връзка с хибридните заплахи, като например чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, и мерките, които укрепват демократичното управление, например чрез подобряване на прозрачността, насърчаване на гражданския диалог, подкрепа за гражданското общество и укрепване на принципите на правовата държава.

демократичната устойчивост в целия Съюз и готовността ѝ да работи заедно с другите институции и органи на ЕС, държавите — членки на ЕС, партньорите от съседните на ЕС държави, съответните заинтересовани страни, както и гражданите, за справяне с предизвикателствата, пред които е изправена демокрацията.

В рамките на този стратегически подход се обявяват редица действия, които ще бъдат постепенно въведени до 2027 г. Държавите членки ще играят ключова роля за постигането на тези цели, а Комисията ще продължи усилията си за гарантиране на съвместна отговорност.

За да се осигурят последващи политически действия във връзка с изпълнението на настоящото съобщение, Комисията редовно ще информира Европейския парламент и Съвета. Комисията ще организира годишен министерски форум на високо равнище, за да прави обзор на действията, предприети в рамките на Европейския щит за демокрацията, и да улеснява обмена на най-добри практики чрез привличане както на институционални, така и на неинституционални участници. Комисията също така ще работи с партньори в диалога и заинтересовани страни на национално и местно равнище. До края на мандата Комисията ще направи преглед на изпълнението и въздействието на действията, включени в настоящото съобщение.

Европейският щит за демокрацията е неразделна част от проактивния подход, който Комисията предприема за защита и отстояване на ценностите на ЕС. Комисията предприе решителни действия за защита и насърчаване на принципите на правовата държава и основните права в ЕС, по-специално чрез годишния **доклад относно върховенството на закона** и годишните доклади относно прилагането на **Хартата на основните права на ЕС**. Защитата и насърчаването на правата на човека и демокрацията също са ключов приоритет във външните действия на ЕС, както се подчертава в **Плана за действие относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2027 г. Стратегията на ЕС за гражданското общество**¹¹² допълва тези усилия, като насърчава по-силна ангажираност с организациите на гражданското общество и способства за процъфтяващото гражданско пространство в целия ЕС.

Демокрацията изисква ежедневен ангажимент — трябва да я защитаваме, насърчаваме и никога да не я приемаме за даденост. ЕС остава твърдо ангажиран със защитата на демокрацията и насърчаването на демократичните ценности, институции и процеси в контекста на нарастващите външни и вътрешни предизвикателства. Заслужава си да запазим това, което имаме, и ще го направим в единство и с пълна сила, като ще изградим силни и устойчиви демокрации.

---

¹¹² Съобщение на Комисията „Стратегия на ЕС за подкрепа, защита и овластяване на гражданското общество“, COM(2025) 790 final.